

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

INŻ. JAN HOLNICKI SZULC
MELJORACJE, WODOCIĄGI, KANALIZACJA.

WARSZAWA, WILCZA 12, TEL. 168-65.

ROBERT BOHTE

Najstarsza, specjalna **FABRYKA KAS OGNIOTRWAŁYCH**
i budowa **SKARBÓW BANKOWYCH,**
Egzystująca od 1840 r.

POLECA: KASY PANCERNE—OGNIOTRWAŁE—BETONOWANE,
oraz KASY „NIEZWYCIĘŻONE”

STAŁOWO - PANCERNE — OGNIOTRWAŁE Z MASYWNYCH PANCERZY
STAŁOWYCH, GRUBOŚCI 35 MILIM. I BETONOWANE

W WARSZAWIE—NOWY ŚWIĄT № 34 —¹TEL. 10-46.

Do robót meljoracyjnych i drogowych

Do kopania i zasypywania rowów

Do rozkopywania pagórków

Do robienia nasypów ——— Do szlamowania stawów
polecamy oryginalne amerykańskie SZUFLE KONNE

COLUMBUS

samoostrzące się, prasowane

z jednego kawałka blachy

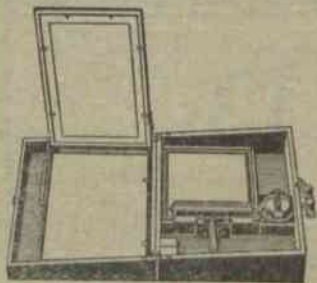
stalowej

BRONIKOWSKI, GRODZKI I WASILEWSKI, S. A.

33, Senatorska — Warszawa. 11, Romanowicza — Lwów. 10, Pocztowa — Poznań.

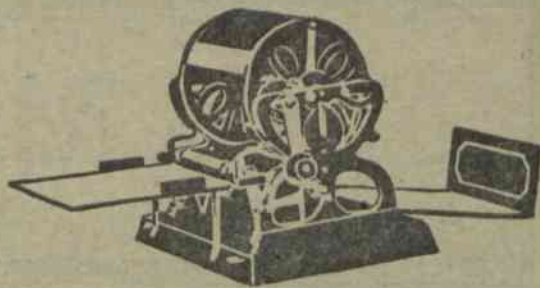
Warszawa, 2 grudnia 1928 r.

TYSIĄCE

odbitek cyrkularzy, ofert, cenników, sprawozdań, zaproszeń i t. p. otrzymuje się z łatwością z JEDNEGO wzoru na oryginaln. angielskim powielaczu

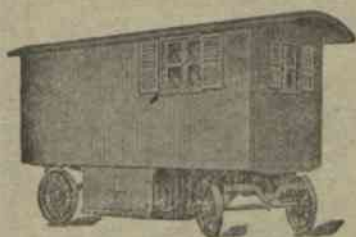
ELLAMS'A

Jen. Przedst. **G. GERLACH** — Warszawa — Ossolińskich 4.

BUDUJMY POLSKĄ WIEŚ OGNIOTRWALE.

UDOSKONALONE MASZYNY DO WYROBU

Dachówki cementowej,
Pustaków betonowych,
Cembrowin studziennych,
Słupów, Rur, Płyt
chodnikowych
z piasku i cementu

Betoniarki,
Wozy mieszkalne,
Beczkowozy do
polewania szosy

POLECA

FABRYKA MASZYN

RZEWUSKI i S-ka Sp. Akc.
WARSZAWA, ULICA ORDYNACKA № 7.

RÓWNACZ DROGOWY „BITVARGEN“
WSZELKIE MASZYNY DROGOWE
NILS BARRÉN Sp. z o. o.

Warszawa, Kopernika 13, tel. 52-05.

Czytelnicy!

Przy zakupach i zamówieniach
powołujcie się na ogłoszenia,
umieszczone w „Samorządzie”.

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc. ZARZĄD i CENTRALNE BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót telegr. Warszawa — Meljoracje.

Oddziały: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczycza, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B, Kraków.

Instytucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r., współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie), meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, budowle wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 1 ZŁOTY

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1526

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFONY: 131-92 I 225-50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

Ceny ogł.zeń: Całe wolne miejsce na pierwsze stronie okładki 300 zł.; $\frac{1}{2}$ — 150 zł. Cała strona poza tekstem 200 zł., $\frac{1}{2}$ — 100 zł., $\frac{1}{4}$ — 50 zł. W tekście o 50% drożej. Ogłoszenia związków samorz., dostarczone bezpośrednio do administracji, o 25% taniej. Ogłoszenia, nadesłane bez podania wymiaru, drukuje się na $\frac{1}{4}$ strony.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogusławski.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.

ROK X.

WARSZAWA, 2-go GRUDNIA 1928 R.

Nr. 49

TREŚĆ NUMERU 49: Zjazd przedstawicieli powiatowych związków samorządowych. Samorząd jest szkołą obywatelską — T. Gładka. Kalkulacja cen materiałów budowlanych oraz kosztów założenia betoniarni samorządowej — J. P. Dookoła spraw samorządowych. Z Biura Zjazdów Sam. Ziems. Z życia samorządu. Komunikaty. Gmina wiejska i miejska: a) Zjazd pracowników administracji gminnej pow. Stopnickiego — M. Michalski. b) Z gmin. Wiadomości o kas. poz.-oszczędn.: a) Organizacji komunalnych kas oszczędności (dokończenie) — J. Rożkowski. Kronika. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Komunikaty Zrzeszenia Samorządów Powiatowych. Ogłoszenia.

Zjazd przedstawicieli powiatowych związków samorządowych

w dn. 9, 10, 11-ym grudnia 1928 r. w Warszawie

Dnia 9-go grudnia (niedziela).

Sala Rady Miejskiej, Plac Teatralny, Gmach Magistratu.

Zebranie plenarne.

1. Otwarcie Zjazdu — godz. 11 m. 30.
2. Sprawozdanie z działalności Zarządu i Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego: rachunkowe za okres od 1-go stycznia do 31 grudnia 1927 r., z czynności do 1 grudnia 1928 r. — Prezes Rady J. Zdanowski.
3. Przegląd działalności samorządu powiatowego w latach 1926 i 1927 — Referat p. W. Gajewskiego.
4. Metody i wzory pracy w różnych dziedzinach działalności samorządu powiatowego w latach 1927 i 1928. — Referat p. J. Beka.
5. Komunikat o podziale Zjazdu na sekcje: 1) ogólną, 2) organizacyjną, 3) rolną, o programie prac sekcji, o organizacji wyborów w kołach wojewódzkich.

Zebranie sekcji ogólnej.

Sala Rady Miejskiej. Godz. 5-ta popoł.

1. Dyskusja nad sprawozdaniem Zarządu i Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego.
2. Łączna dyskusja nad referatami w p. 3 i 4 zebrania plenarnego.
3. Wolne wnioski z uwzględnieniem regulaminu obrad.
4. Wybory uzupełniające do Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego w kołach wojewódzkich.

Dnia 10-go grudnia (poniedziałek).

Zebranie sekcji organizacyjnej.

Sala w gmachu Stow. Techników, ul. Czackiego 5.
Otwarcie obrad o godz. 10 rano.

1. Wnioski w zakresie ustawodawstwa, normującego ustrój i działalność samorządu.

Referat d-ra Dalbora. Referat uzupełniający posła A. Bogusławskiego w sprawie małej ustawy samorządowej. Dyskusja, wnioski na plenarne zebranie.

2. Projekt ustawy (wniesionej do Sejmu przez Ministra Skarbu) o podwyższeniu i wykonaniu stawek podatku gruntowego — a potrzeby samorządu ziemskiego.

Dyskusja i wnioski na zebranie plenarne.

3. Wzajemny stosunek związków samorządowych i władz nadzorczych. Referat p. J. Beka.

Dyskusja i wnioski na zebranie plenarne.

4. Wolne wnioski z uwzględnieniem regulaminu obrad.

Zebranie sekcji rolnej.

Sala w gmachu Stow. Techników, ul. Czackiego 5.
Otwarcie obrad o godz. 10 rano.

1. Samorząd terytorjalny a rolnictwo. Referat p. St. Mikłaszewskiego.

Dyskusja i wnioski na plenarne zebranie.

2. Wolne wnioski z uwzględnieniem regulaminu obrad.

Dnia 11-go grudnia (wtorek).

Sala w gmachu Stow. Techników, ul. Czackiego 5.

Zebranie plenarne.

Godzina 10-ta. Otwarcie zebrania.

1. Wybory uzupełniające do Rady Zjazdów w grupie ogólnej.

2. Sprawozdania i wnioski sekcji: 1) ogólnej, 2) organizacyjnej, 3) rolnej.

3. Komunikat o wynikach wyborów uzupełniających do Rady Zjazdów.

4. Zamknięcie Zjazdu.

W-1794/78/104

Samorząd jest szkołą obywatelską

Jeśli taki tytuł nadaję mojemu artykułowi, to bynajmniej nie przesadzam, a twierdzę to na podstawie dziesięcioletniej ściślej obserwacji w bezpośrednim stykaniu się z ludnością miejską i wiejską.

Jeszcze dziesięć lat temu, t. j. w samym zaraniu powstania polskiego samorządu, słyszało się bardzo wiele głosów pesymistycznych negujących samorząd. Mówiono wtedy, iż nadawanie szerokiego samorządu terytorjalnego u nas nie jest celowe, a conajmniej przedwczesne, gdyż społeczeństwo nasze zwłaszcza wiejskie nie dorosło jeszcze do samorządu.

Pesymiści pomylili się, oceniając tak krzywdząco własne społeczeństwo. Dziesięcioletnia praca twórcza samorządów wszystkich stopni zadała oczywisty kłam ujemnym przewidywaniom. Każdy bezstronny dziś człowiek, o jakim takim zmyśle obserwacyjnym, musi przyznać, iż Polska przez istnienie samorządu i wysiłek zbiorowy jego organizacji skorzystała bardzo wiele. Żadna z dziedzin powierzonych samorządowi, czy to z zakresu poruczonego, czy własnego, jeśli nie została jeszcze całkowicie postawiona na wysokości swego zadania, to w każdym razie nie została pominięta i opuszczona, a dorobek samorządu widoczny jest wszędzie. Państwo, przekazując część administracji społeczeństwu, co przecież, czy prędzej, czy później należało rozpocząć, nie zawiodło się na niem. Społeczeństwo to bowiem w okresie dziesięciolecia niepodległego bytu zdało całkowicie egzamin i dowiodło, że jest zdolne do samorządności,

a jeśli nawet tu i ówdzie są pewne braki i niedociągnięcia, to trzeba wziąć pod uwagę, że dopiero dziesięć lat rządzący się sami i wyrabiamy w życiu obywatelskim samorządowym. Przedtem byliśmy niewolnikami zaborczych rządów, zmuszeni do ślepego wykonywania wszelkich nakazów i zakazów narzuconych zgóry przez przeróżnych satrapów obcych mocarstw monarchistycznych.

Gdzie więc mieliśmy się nauczyć i wytworzyć zdolny aparat do samorządzenia, nie było przecież dziesiętnych rad, sejmików, przeróżnych Komisji złożonych z wolnych obywateli swobodnie obradujących w sprawach gospodarczych, nad podniesieniem kraju i wzbogaceniem narodu.

Tem większa zasługa winna być przypisana działaczom samorządowym, których dziś już mamy coraz więcej, a którzy wytworzyli i utrwalili polski samorząd. W przeciągu stosunkowo krótkiego okresu stanęli na odpowiednim poziomie, wyszkolili się i sprostali zadaniu, rozumiejąc dobro społeczne, wy wpływające z sąsiedzkiego współżycia, jako dobro własne.

Samorząd zatem jest szkołą obywatelską, bo uczy ludzi zbiorowej pracy na wspólnej niwie gospodarczej, nieprzesiąkniętej atmosferą partyjną i czyni z nich pożytecznych członków państwowości polskiej, działających zbiorowo w tych dziedzinach, które państwo sprawuje za pośrednictwem społeczeństwa.

Tomasz Gładala.

Każdy Wydział Powiatowy winien pamiętać o przekazywaniu kwot przeznaczonych na cele Powszechnej Wystawy Krajowej na konto w Polskim Banku Komunalnym w Warszawie: „Biuro Zjazdów — Powszechna Wystawa Krajowa” Nr. 580.

Kalkulacja cen materiałów budowlanych oraz kosztów założenia betoniarni samorządowej

Z pośród ogniotrwałych materiałów budowlanych, nadających się do szerokiego rozpowszechnienia w budownictwie wiejskim — materiały betonowe zasługują na wyróżnienie dzięki swoim zaletom i taniości. Materiały te, a mianowicie: dachówki, pustaki i cembrowiny przy zastosowaniu czystego piasku i żwiru oraz pewnej staranności przy wyrobie — odpowiadają wszelkim wymaganiom techniki współczesnej.

Dachówka cementowa wykonana z warstwą t. zw. glazury, t. j. z powłoką z czystego cementu, lub też cementu zabarwionego farbą czerwoną — jest zupełnie nienasiąkliwą, a z biegiem czasu, nabierając coraz większej wytrzymałości, jest materiałem niedoścignionym w

trwałości. Pokrycie dachu jest stosunkowo lekkie, gdyż waga 1 mtr.² pokrycia wynosi ok. 30 kg., podczas gdy 1 mtr.² pokrycia strzechą słomianą — nasiąkniętą wodą po deszczu wynosi ok. 50 kg.

Dachówka cementowa w odróżnieniu od dachówki wypalanej z gliny posiada zawsze formę prawidłową, jest równa i dzięki swej formie umożliwia osiągnięcie jak najdalej posuniętej szczelności, podczas gdy dachówka gliniana często przy wypalaniu ulega spaceniu, zresztą forma dachówki glinianej ze względów technicznych przy wyrobie nie jest ukształtowaną tak, aby zabezpieczała szczelność pokrycia w tej mierze jak dachówka cementowa.

Koszt wyrobu jednego tysiąca dachówki cementowej przedstawia się jak niżej:

600 kg. cementu po zł. 11 za 100 kg.	zł. 66.—
1¼ mtr. ³ piasku (wykopanie lub dowiezienie z niedalekiej odległości)	zł. 2.50
Robocizna (ok. 3 dni robotnika) po zł. 5	
	= zł. 15
Robocizna (ok. 3 dni do pomocy chłopca) po zł. 2 = zł. 6	

	zł. 21.—
10 kg. farby à zł. 2	zł. 20.—
Smar do podkładek	ok. zł. 2.—
Braki i remonty	zł. 2.50

Razem ok. zł. 114.00

Przeciętna cena sprzedażna wynosi ok. zł. 170 za jeden tysiąc. Przy cenie tej 1 mtr.² pokrycia kosztuje zł. 2.55. Pokrycie dachu paloną dachówką marsylską — przy cenie za 1000 szt. zł. 200 — wyniesie zł. 3 za 1 mtr.², pokrycie zaś blachą żelazną cynkowaną ok. zł. 4.60 za 1 mtr.².

W ten sposób dachówkę cementową uznać należy za najtańszy materiał ogniotrwały do krycia. Jeżeli uwzględnimy okoliczność, iż dachówka cementowa jest do nabycia zazwyczaj w bliskiej od miejsca budowy wytwórni, dzięki czemu koszty przewozu w gotówce lub w naturze są porównawczo niskie, należy uznać tę dachówkę za materiał najbardziej dostępny dla budownictwa wiejskiego.

Pustaki betonowe od czasu pierwszych prób w ostatnim dziesięciu lat ubiegłego stulecia uległy znacznej ewolucji. O ile pierwsze próby pozostawiały wiele do życzenia w zakresie przewodnictwa ciepła i nie dawały rękojmi budowli higienicznych, o tyle najnowsze typy pustaków w zupełności odpowiadają wszystkim warunkom higienicznego mieszkania. Przewodnictwo bowiem ciepła prawidłowo zbudowanej ściany z pustaków — pod względem własności izolacyjnej przewyższa ścianę z cegły o gr. 55 cm. (2-u cegłowej) uznanej powszechnie za wystarczającą w naszym klimacie.

Koszt wyrobu 1 pustaka podany jest niżej:

ok. 4 kg. cementu po zł. 0,11	zł. 0,44
ok. 0,03 mtr. ³ piasku i żwiru	zł. 0,05
robocizna	zł. 0,20
braki i remonty	zł. 0,01

Razem zł. 0,70

Cena sprzedażna pustaka ustaliła się w wysokości 0,90 do zł. 1.

Koszt porównawczy budowli z pustaków betonowych i z cegły przedstawia się jak następuje:

1 mtr. kwadr. muru z cegły o grub. 55 cm., czyli 2-ch cegieł kosztuje:	
179 cegieł po zł. 0,07	zł. 12,53
Robocizna mularza	zł. 5.—
Zaprawa wapienna	zł. 2,75

Razem zł. 20,28

1 mtr. kwadr. muru z pustaków o grub. 40 cm., czyli w 1½ pustaka kosztuje:

12 pustaków po zł. 0,71	zł. 8,50
Robocizna mularza	zł. 1,50
Zaprawa wapienna	zł. 0,50

Razem zł. 10,52

Wobec małego rozpowszechnienia cegielni, cena cegły przeważnie jest wyższą od przyjętej w powyższem zestawieniu ceny zł. 70 za 1000, a częstokroć, wobec braku w pobliżu cegielni, jest prawie niedostępną.

Cembrowiny studzienne wyrabiane z betonu są wiecznotrwałe, higieniczne, gdyż nie ulegają gniciu i są znacznie tańsze od studni cembrowanej drzewem. To też użycie cembrowin stało się już powszechnem i śmiało można twierdzić, że obecnie innych studni wieś polska nie buduje.

Dla orientacji podajemy niżej wydajność i zysk dzienny wytwórni betonowej, zaopatrzonej w jedną maszynę dachówkową typu „A”, w jedną maszynę „Alfa” do wyrobu pustaków i 1 formę do wyrobu cembrowiny studziennej.

W y r ó b	Dziennie	Koszt własny	Cena sprzedaż.	Zysk
Dachówek	350 sztuk	Zł 40	Zł. 60	Zł. 20
Pustaków	90 „	„ 63	„ 85,50	„ 22,50
Cembrowin	5 „	„ 25	„ 50	„ 25

Całkowity dzienny zysk brutto około Zł. 67,50

W sezonie letnim, w przeciągu 150 dni roboczych, kiedy betoniarnia zwykle pracuje, prawdopodobny zysk brutto wyniesie przeszło 10.000 zł. Odliczając od tej sumy na umorzenie wartości maszyn i narzędzi 20% kapitału zakładowego, czyli ok. zł. 700, oraz oprocentowanie kapitału w stosunku rocznym 12%, czyli ok. zł. 500 razem 1.200 zł. — otrzymamy zysk czysty w sumie zł. 8.800, co stanowi przeszło 200% od kapitału włożonego na urządzenie i uruchomienie betoniarni pojedynczej.

Z obliczenia tego, dokonanego na podstawie doświadczenia, wynika, że już po pierwszym roku nie tylko może być spłacony całkowity koszt urządzenia i uruchomienia betoniarni, ale pozostanie jeszcze spora suma na ewentualne rozszerzenie i udoskonalenie przedsiębiorstwa.

Przy założeniu betoniarni wiejskiej rentowność przedsiębiorstwa przedstawia się jak niżej:

4 masz. do wyrobu dach. cementowej à zł. 450	zł. 1.800
2.000 podkładek	zł. 7.000
2 przyrządy do gąsiorów	zł. 280
4 maszyny do wyrob. pustak. betonowych	zł. 2.560
2 formy do wyrobu cembrowiny studziennej z 10 pierścieniami	zł. 2.060
6 tacek żelaznych	zł. 330

Szopa o wym. 20 × 5 mtr.	ok. zł. 1.500
Koszt przewozu maszyn nieprzewidziane	ok. zł. 170 zł. 300

Razem kapitał zakładowy ok. zł. 16.000

Kapitał obrotowy wyniesie ok. 5.200, a mianowicie: 2 wagony cementu i płaça 15 robotników przez 1 miesiąc (po zł. 5 dziennie)	ok. zł. 3.300 ok. zł. 1.900
--	--------------------------------

Razem ok. zł. 5.200

Zysk brutto takiej wytwórni, obliczony pdg. zasad poprzednich, wyniesie ok. zł. 220 dziennie.

Gdy wytwórnia taka będzie czynna tylko w sezonie wolnym od mrozów, a więc w przeciągu ok. 150 dni

roboczych, otrzymamy zysk w sumie ogólnej około 33.000 złotych.

Po potrąceniu 20% kapitału zakładowego na amortyzację i oprocentowanie całkowitego kapitału w stosunku 12% rocznie, otrzymamy czysty zysk wytwórni w wysokości ok. zł. 26.000.

Zysk powyższy obliczony jest bez uwzględnienia kosztów administracji, wychodząc z założenia, że właściciel wytwórni sam stoi na czele.

O ile wytwórnia w podanych rozmiarach jest założoną przez organ Samorządu, Sejmik lub Gminę — zysk powyższy pozwala postawić na czele jednostkę fachową, technicznie przygotowaną, a tem samem szybko i skutecznie rozwinąć działalność betoniarni, zapewniając okolicznej ludności dostępny i dobry ogniotrwały materiał budowlany.

J. P.

Dookoła spraw samorządowych

Z SEJMU I SENATU.

Projekty ustaw samorządowych w Sejmowej Komisji Administracyjnej.

(R. G.). Sejmowa Komisja Administracyjna na posiedzeniu w dn. 22.XI r. b. rozdzieliła referaty o zgłoszonych i odesłanych do Komisji wnioskach w sprawie ustaw samorządowych. P. P. S. zgłosiła wniosek o zmianie ordynacji wyborczej do rad gminnych i powiatowych na obszarze b. zab. austriackiego o treści następującej:

Art. 1. Na obszar byłego zaboru austriackiego, z wyjątkiem Śląska Cieszyńskiego, rozciąga się moc obowiązującą dekretu Naczelnika Państwa z dnia 13 grudnia 1918 r. o wyborach do rad miejskich na terenie b. Królestwa Kongresowego (Dz. P. P. Nr. 20, poz. 58) wraz z późniejszymi zmianami i przepisami wykonawczymi.

Art. 2. Na obszar byłego zaboru austriackiego i węgierskiego, z wyjątkiem Śląska Cieszyńskiego, rozciąga się zasady ordynacji wyborczej do rad gminnych wiejskich, przepisane rozporządzeniem Ministra b. dzielnicy pruskiej z dnia 25 marca 1920 r. (Dz. Urz. Min. b. dzielnicy pruskiej Nr. 19, poz. 190).

Art. 3. Na obszar b. zaboru austriackiego i węgierskiego, z wyjątkiem Śląska Cieszyńskiego, rozciąga się moc obowiązującą rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej z dnia 12 sierpnia 1921 r. o wyborach do sejmików powiatowych na obszarze b. dzielnicy pruskiej (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 492), z tą jednak zmianą, że w przewidzianych w § 8 tegoż rozporządzenia okręgach wyborczych wyboru dokonywać będą rady gminne na wspólnym posiedzeniu w głosowaniu stosunkowym w miejscu i czasie, oznaczonym przez Wydział Powiatowy, oraz że wszystkie wybory są tajne tudzież, że nazwę „sejmik powiatowy” zastępuje wszędzie nazwa „rada powiatowa”.

Art. 4. Wszystkie przepisy ustaw, obowiązujących dotychczas na obszarze b. zaboru austriackiego i węg-

ierskiego, z wyjątkiem Śląska Cieszyńskiego, normujące prawo wyborcze w gminach i powiatach, tracą moc obowiązującą, o ile są sprzeczne z przepisami art. art. 1, 2 i 3 niniejszej ustawy.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, a zarazem upoważnia się go:

a) do wprowadzenia drogą rozporządzeń, w przepisach ustaw samorządowych i ordynacjach wyborczych dla gmin i powiatów, obowiązujących na obszarze b. zaboru austriackiego i węgierskiego, z wyjątkiem Śląska Cieszyńskiego, w ramach niniejszej ustawy takich zmian, jakie okażą się konieczne ze względu na odrębność ustroju gmin i powiatów i na odmienną organizację nadzoru nad samorządem terytorjalnym na tym obszarze.

b) do ogłoszenia obowiązującego tekstu nowej ordynacji wyborczej do miejskich i wiejskich rad gminnych i do rad powiatowych na tym obszarze w myśl postanowień niniejszej ustawy.

Art. 6. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Na zasadach niniejszej ustawy mają być rozpisane wybory do wszystkich rad gminnych miejskich i wiejskich na wymienionym obszarze, najpóźniej w ciągu trzech miesięcy, zaś do wszystkich rad powiatowych najpóźniej w ciągu sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Jest to więc wniosek w zakresie t. zw. małej ustawy samorządowej, ograniczony jedynie do reformy prawa wyborczego do reprezentacyj samorządowych na terenie Małopolski.

Klub „Wyzwolenia” wniósł projekt pełnych ustaw o ustroju samorządu. Są to z małymi zmianami te same projekty, jakie poprzedni Sejm uchwalił w drugim czytaniu. Usunięto z nich punkty, będące wyrazem ówczesnego kompromisu pięciu stronnictw na tle ustaw samorządowych.

Komisja Administracyjna rozdzieliła referaty na-

stępująco: o gminie wiejskiej i pow. związkach komunalnych — poseł Putek z Wyzwolenia, o gminie miejskiej — poseł Pragier z P. P. S.

PAŃSTWOWA RADA SAMORZĄDOWA.

Min. Spraw Wewn. rozesłało zawiadomienie o przygotowywaniem na połowę grudnia r. b. zebraniu Państwowej Rady Samorządowej. Jako jeden z punktów obrad, już ustalony, ma być projekt ustawy o kosztach leczenia i kosztach opieki społecznej, potraktowanych na jednakowej zasadzie.

RADA OPIEKI SPOŁECZNEJ.

Rada Opieki Społecznej zwołaną została na dzień 13-tego grudnia r. b. Porządek obrad obejmuje trzy projekty ustaw z zakresu opieki społecznej: 1) o najniższych normach zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych, 2) o opiece nad obywatelami polskimi, nie mającymi w żadnej gminie prawa do opieki, 3) o opiece społecznej nad cudzoziemcami. Dwa ostatnie projekty przewidują pokrywanie kosztów przez państwo, powracając zatem do zasady, wyrażonej w ustawie o opiece społecznej z 1923 r., potem zmienionej.

PROJEKTY ZMIAN PODATKOWYCH.

(R. G.). Poza projektem ustawy o podwyższeniu i wyrównaniu stawek podatków gruntowych, oraz o u-normowaniu poboru niektórych danin komunalnych, o którym zamieściliśmy informacje w n-rze 48 „Samorządu”, Minister Skarbu wniósł do Sejmu jeszcze dwa inne projekty zmian podatkowych, obchodzące samorząd.

Jednym jest projekt zmiany ustawy z d. 2-go sierpnia 1926 r. o podatku od lokali. Projekt przewiduje podwyższenie stawki podatku od lokali z obecnych 8% zasadniczego komornego do 12%. Całą podwyżkę przeznaczają się na rzecz Funduszu Rozbudowy Miast. W drugim projekcie — w sprawie upoważnienia Ministra Skarbu do obniżania podatku przemysłowego od obrotu — Minister domaga się upoważnienia do obniżenia tego podatku z 2% do 1% od obrotów, wymienionych w punktach 1 i 4 art. 5 ustawy z d. 15-go lipca 1925 r. o podatku przemysłowym. Są to obroty w przedsiębiorstwach handlu towarowego, względnie skupu zawodowego w celu odsprzedaży wewnątrz i zewnątrz Państwa, oraz przy robotach i dostawach, wykonywanych jako samoistne przedsiębiorstwa.

Wszystkie wniesione przez Min. Skarbu projekty podatkowe, więc także i o stałym podatku majątkowym, przyjęte zostały przez Sejm w d. 23.XI r. b. w pierwszym czytaniu i odesłane do Komisji Skarbowej.

KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE DLA URZĘDNIKÓW SAMORZĄDOWYCH WOJ. POZNAŃSKIEGO I POMORSKIEGO.

(R. G.). Przy Starostwie Krajowym w Poznaniu zostały zorganizowane kursy dokształcające dla urzędników administracji samorządowej wspólnie dla województw Poznańskiego i Pomor-

skiego. Projektowane są trzy kursy: pierwszy od drugiej połowy listopada roku bież., drugi w mies. lutym i marcu, trzeci w m. październiku, listopadzie następnego roku. Kursy mają trwać po 7 tygodni i obejmować mają, według poniżej przytoczonego programu, po 220 godz. wykładów i 20 godz. ćwiczeń. Każdy kurs ma liczyć 40 słuchaczy. Opłaty za naukę nie będą pobierane.

Program kursów dzieli się na dwie części: pierwsza — zawierająca wykłady obowiązujące dla wszystkich słuchaczy, druga z wykładami specjalnymi przy których możliwy jest podział słuchaczy.

A. Wykłady obowiązujące ogół.

I. Część ogólna.

1. Zasadnicze pojęcie nauk prawa godz. 8. 2. Konstytucja Państwa Polskiego i prawo wyborcze godz. 6. 3. Ogólny podział administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej godz. 6, ćwiczeń 2. 4. Organizacja i zakres działania władz administracji ogólnej g. 4. 5. Postępowanie administracyjne godz. 16, ćwiczeń 4. 6. Postępowanie przymusowe godz. 10, ćwiczeń 2. 7. Orzecznictwo karno-administracyjne godz. 4. 8. Sądownictwo administracyjne godz. 4, ćwiczeń 2. 9. Stylistyka i ortografia urzędowa godz. 16, ćwiczeń 4. 10. Biurowość godz. 4. 11. Organizacja sądów powszechnych godz. 2. 12. Ogólne zasady ekonomji społecznej godz. 12.

II. Część szczególna.

1. Ordynacja wiejska godz. 6. 2. Ordynacja miejska godz. 8. 3. Ordynacja powiatowa godz. 8. 4. Samorząd wojewódzki godz. 4. 5. Związki międzykomunalne godz. 4. 6. Skarbowość komunalna godz. 10, ćwiczeń 2. 7. Prawo budżetowe i kontrola godz. 8 ćwiczeń 2. 8. Przepisy o rachunkowości i kasowości komunalnej godzin 8, ćwiczeń 2. 9. Prawo pracowników komunalnych — prywatnych i publicznych godz. 8. 10. Stosunek samorządu komunalnego do Policji Państwowej godz. 2. 11. Opieka społeczna ze szczególnem uwzględnieniem prawa ubogich godz. 8. 12. Komunalne kasy oszczędności i banki komunalne godz. 2. 13. Ubezpieczenia społeczne godz. 12. 14. Ubezpieczenia gospodarcze godz. 4. 15. Administracja spraw wojskowych i meldunkowych godz. 3. 16. Obywatelstwo i służba stanu cywilnego godz. 4. 17. Administracja szkolna godz. 2.

B. Wykłady specjalne.

1. Administracja zdrowia (szpitalnictwo) godz. 4. 2. Administracja obyczajowa godz. 2. 3. Administracja higieny publicznej godz. 2. 4. Administracja weterynaryjna godz. 2. 5. Administracja rolna godz. 3. 6. Administracja leśna godz. 2. 7. Administracja łowiecka godz. 1. 8. Administracja wodna godz. 3. 9. Administracja drogowa godz. 3. 10. Administracja przemysłowa godz. 4. 11. Administracja ogniowa i budowlana godz. 4.

PRACOWNICY SZPITALI, A OBOWIĄZEK UBEZPIECZENIA NA WYPADEK BEZROBOCIA.

(P.). Wśród zarządów szeregu związków komunalnych wywoływała już od dłuższego czasu wątpliwość kwestja, czy pracownicy szpitali, szkół, zakł. op. sp. itp., podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek bezrobocia, czy też nie. Autorytatywne wyjaśnienie powyższych wątpliwości nastąpiło dopiero w r. b., a miano-

wicie Zarząd Główny Funduszu Bezrobocia powziął dnia 9 lutego 1928 r. uchwałę, że szkoły, gminy wyznaniowe i zakłady pracy filantropijnej, oraz szpitale i inne tego typu zakłady, jako nie prowadzone w sposób przemysłowy, nie są objęte obowiązkiem zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, o ile nie prowadzą jednocześnie przedsiębiorstw, obliczonych na zysk. W tym ostatnim

wypadku obowiązek zabezpieczenia obejmuje tylko same zakłady pracy obliczone na zysk.

Powyższe stanowisko Zarządu Głównego Funduszu Bezrobocia zakomunikowane zostało Ministerstwu Spraw Wewnętrznych przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej pismem z dnia 28 lutego 1928 r. Nr. 665/0. IV.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemińskiego

RADA ZJAZDÓW SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO.

W dniach 17 i 18 listopada r. b. odbyło się drugie w roku bieżącym zebranie Rady Zjazdów Samorządu Ziemińskiego. W obradach, którym przewodniczył Prezes Rady J. Zdanowski, wzięli udział następujący członkowie Rady: 1) S. Czekanowski, 2) W. Cieński, 3) J. Bek, 4) A. Bogusławski, 5) W. Dalbor, 6) K. Dziewanowski, 7) S. Dolański, 8) W. Dytkiewicz, 9) W. Dzeduszycki, 10) T. Eytner, 11) W. Gajewski, 12) M. Jaroszyński, 13) B. Lipski, 14) K. Moszyński, 15) L. Ossowski, 16) P. Pietkiewicz, 17) S. Poniatowski, 18) Z. Rusinek, 19) P. Sobczyk, 20) J. Trzcński, 21) S. Zagórski.

W charakterze zaproszonych gości wzięli udział w obradach Rady pp.: Dyrektor Dept. Samorządowego J. Strzelecki, naczelnicy Wydziałów w tym departamencie: K. Windakiewicz, M. Porowski, Brzeziński, z dept. samorządowego p. S. Podwiński.

Po otwarciu przez p. J. Zdanowskiego zebrania, Rada przyjęła następujący porządek obrad:

I. Sprawozdanie Zarządu:

A. B. z działalności w 1928 r.,

C. o stanowisku Rady i Zarządu, zajętem w sprawie kredytu komunalnego,

D. o przygotowaniach do otwarcia działu samorządu Ziemińskiego na Powszechnej Wystawie Krajowej.

II. Wnioski Zarządu w sprawach:

A. budżetu na r. 1929/30,

B. zmiany statutu i utworzenia specjalnej Komisji woj. Śląskiego,

C. organizacji i porządku obrad zjazdu ogólnego w r. b

III. Tezy na zjazd ogólny:

A. w zakresie popierania rozwoju rolnictwa przez samorząd,

B. w zakresie ustawodawstwa, normującego ustrój i działalność samorządu,

C. stosunku władz wojewódzkich do samorządu powiatowego i wydziałów powiatowych do gmin.

IV Wolne wnioski.

I. Sprawozdanie Zarządu.

Sprawozdanie z działalności Zarządu w okresie od ostatniego zebrania Rady t. zn. od lutego r. b., złożył p. J. Zdanowski.

A. W pierwszej części sprawozdania zawarte zostały, obszernie przedstawione, prace i posunięcia Zarządu i Biura Zarządu.

Rok bieżący przyniósł dalszy wzrost liczby członków, pozostało obecnie poza nawiasem organizacji Rady Zjazdów Samorządu Ziemińskiego 14 powiatów, w tem jeden z b. zaboru rosyjskiego, pozostałe z Małopolski. Dołączają się obecnie wszystkie powiaty woj. Śląskiego, z których dotąd należało dwa. W związku z przystąpieniem tych powiatów Zarząd zgłasza specjalny wniosek oraz zaprosił na obecne posiedzenie Rady dwu ich przedstawicieli.

Tok prac Zarządu i Biura Zarządu posuwał się po liniach, jakie zostały już wytyczone przez kilkoletnią działalność, omawianą obszernie w corocznie wydawanym tomie „Pamiętnika”. Działalność ta w ogólnym ujęciu wyraża się w bezpośredniej współpracy z powiatowymi związkami samorządowymi przez urządzanie zjazdów, konferencji i t. p., w pomocy udzielanej czy to ogólnie w drodze wskazówek i instrukcji, perjodycznego pisma i wydawnictw, czy też w załatwianiu konkretnych spraw i interesów, następnie w referowaniu, w szerokim ujęciu tego wyrazu, potrzeb samorządu wobec czynników rządowych, parlamentarnych i społecznych, w współpracy z szeregiem instytucji i rad rządowych i społecznych, w propagowaniu działalności samorządu.

Wszystkie powyższe dziedziny pracy, niektóre w szerszym niż w roku zeszłym zakresie, objęte były tegoroczną działalnością Zarządu.

Stałe agendy Biura zwiększyły się przez utworzenie działu instruktorskiego w zakresie rachunkowości pow. związków samorządowych. Zorganizowane też zostało, łącznie ze Związkiem Miast nadawanie odczytów i komunikatów przez radio. Omawiany jest też projekt utworzenia stałej agencji prasowej.

Działalność wydawnicza wyraziła się, poza tym „Samorząd”, który w r. b. wykazuje zupełną samowystarczalność, w wydaniu kalendarza samorządowego, instrukcji kasowo - rachunkowej dla pow. związków samorządowych, broszury zawierającej wskazówki organizacyjne dla gmin wiejskich w b. zaborze rosyjskim. Szereg dalszych wydawnictw jest w przygotowaniu.

W zakresie kształcenia pracowników, poza stałą współpracą z Wydziałem Samorządowym Wyższej

Szkoły Handlowej oraz ze Studium Wolnej Wszechnicy Polskiej: oświatowem i samorządowem, Biuro zorganizowało dwa kursy specjalne: 1) dla rachmistrzów biur wydziałów powiatowych w marcu, 2) dla inspektorów samorządu gminnego — w czerwcu r. b. Oba kursy zostały bardzo licznie obsesane, i spotkały się z aprobującą oceną wydziałów powiatowych.

B. Druga część sprawozdania poświęconą była działalności rad i komisji rządowych oraz rad i zarządów instytucji prywatnych, do których Zarząd i Rada wysyłają swych przedstawicieli. W r. b. przybyło przedstawicielstwo w Radzie Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, do której weszło siedmiu kandydatów, zaprezentowanych Ministrowi Skarbu przez Radę Zjazdów z pośród jej członków. Rada Zakładu została w końcu m. października r. b. zwołaną na pierwsze zebranie.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Zarząd stara się wpłynąć na tok opracowywania przez poszczególne ministerstwa projektów ustaw i rozporządzeń, mających związek z samorządem przez nastawianie go w kierunku pożądanym dla samorządu. Oczywiście miało to miejsce z projektami, z którymi Zarząd miał do czynienia w drodze oficjalnej, czy to bezpośrednio, czy też w radach opiniodawczych rządowych, do których wysyła swych przedstawicieli. Dochodzi do tego wystąpienia w postaci pism i memorjałów w sprawach bieżących.

Wyrażane były już poprzednio życzenia, by opinia sfer samorządu zorganizowana w oficjalnej Państwowej Radzie Samorządowej, była informowaną o projektach ustaw i rozporządzeń, nie obojętnych dla samorządu, przygotowywanych poza Min. Spraw Wewnętrznych przez inne ministerstwa, w sprawie tej zgłoszony będzie w dalszym toku obrad Rady specjalny wniosek.

C. Trzecią część sprawozdania p. Zdanowski poświęcił sprawie kredytu komunalnego. Zajmowała się nią i Rada na poprzednim zebraniu, uchwalając szereg wniosków, których myślą przewodnią było stwierdzenie, iż nie należy monopolizować kredytu komunalnego w rękach rządu, czy też banków rządowych, że pożądanem jest poparcie samopomocy samorządu w zakresie tworzenia własnych instytucji kredytowych. Zajmowała się tą sprawą i Państwowa Rada Samorządowa przy okazji omawiania projektu ustawy o związkach rewizyjnych i wyrównawczych, wypowiadając się, jeżeli chodzi o ogólne ujęcie w duchu podobnym. Uchwały te były publikowane w „Samorządzie” i są wszystkim znane. W tym też czasie wystąpiło kierownictwo Banku Gospodarstwa Krajowego z wiadomą propozycją wejścia przedstawicieli samorządu do Rady Banku na podstawie zakupu stosownego udziału w kapitale zakładowym Banku. Ostatnio zaś zarysowała się wyraźna tendencja do zagwarantowania monopolu na kredyt komunalny, sądzić należy, że na długoterminowy, Bankowi Gospodarstwa Krajowego. Zarząd w tych sprawach zajmował stanowisko, zgodne ze wspomnianymi powyżej uchwałami Rady Zjazdów i Rady Samorządowej.

D. Czwarta część sprawozdania poświęcona została sprawie udziału samorządu w Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu. Poczynione przygotowania w tej dziedzinie przedstawił Radzie p. Z. Rusinek, kierownik działu Wystawy w Biurze Zarządu.

Praca nad zorganizowaniem działu samorządowego na Powszechnej Wystawie Krajowej została zdecydowana na lutowym posiedzeniu Rady Zjazdów, która postanowiła: 1) że należy wziąć udział w Wystawie i 2) że należy Wystawę subwencjonować, przyczem ustalono zostało opodatkowanie się powiatów w wysokości 2% pełnego wymiaru państwowego podatku gruntowego. Wykonywując powyższą decyzję, Zarząd zorganizował odpowiedni dział pracy w biurze, a następnie ustalili treść i charakter Wystawy samorządowej. Treścią wystawy mianowicie ma być zobrazowanie 1) ustroju samorządowego, 2) obowiązków samorządu gminnego i powiatowego, jako czynników administracji ogólnej, 3) finansów komunalnych, 4) dorobku samorządu ziemskiego w okresie dziesięciolecia i 5) rozwoju instytucji i organizacji ściśle związanych z samorządem ziemskim.

Charakter wystawy naszej określa pięć tez, które brzmią: wystawa winna być jednolita, realistyczna, celowa, zaciekawiająca i powszechna.

Po ustaleniu powyższego programu rozpoczęto akcję organizacyjną, w rezultacie której został powołany do życia Komitet Główny, złożony z przedstawicieli Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego i Związku Miast Polskich. Do Komitetu wszedł przedstawiciel Min. Spraw Wewnętrznych. Dotychczas otrzymano zobowiązania finansowe od 224 powiatów, zjednoczono wszystkie wydziały powiatowe w akcji przygotowania do wystawy, wreszcie zakupiono odpowiedni teren pod wystawę. W celu uzyskania danych statystycznych rozesłano odpowiednią ankietę, a także przystąpiono do selekcji materiałów, które nadawałyby się do przygotowania eksponatów. Wreszcie opracowano zasady techniczne. Terminarz prac, związanych z wystawą, przedstawia się następująco: 1) do 31 grudnia r. b. zakończenie naukowego przygotowywania materiału, 2) do 1 kwietnia 1929 r. przygotowanie modeli, 3) do 15 kwietnia 1929 r. zwiezenie eksponatów do Poznania i 4) do 15 maja 1929 r. ustawienie eksponatów.

W związku ze sprawozdaniem, odnoszącem się do udziału samorządu w Powszechnej Wystawie Krajowej, Rada przyjęła następujące uchwały:

1) Rada uznaje za wskazane, by zwrócić się do związków komunalnych kas oszczędności z propozycją wystąpienia na wystawie łącznie.

2) Rada uznaje za wskazane zwrócić uwagę Zarządowi Powszechnej Wystawy na potrzebę zorganizowania specjalnego działu etnograficznego.

Rada przyjęła w końcu jednomyślnie całe sprawozdanie Zarządu do wiadomości i uchwaliła wniosek o zwrócenie się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, aby zechciało spowodować, by i w innych resortach opracowywane, a samorządu dotyczące projekty ustawowe, mogły być organizacjom samorządowym przesyłane do zaopiniowania.

II. Następnie Rada rozpatrzyła:

A. Budżet na 1929/30.

Projekt preliminarza budżetowego na r. 1929/30 referował p. J. Bek, porównywując m. innymi z cyframi r. b. Budżet na r. bieżący wynosi w ogólnej sumie

112.000 złotych, proponowany zaś jest 134.880. Na nadwyżkę składają się przede wszystkim koszty projektowanego fachowego poradnictwa w zakresie rolnictwa i weterynarii oraz zdrowia publicznego, większe koszty związane ze zjazdami oraz większymi nakładami na bibliotekę. Większe wydatki pociągają za sobą potrzebę zwiększenia składki członkowskiej.

Po referacie p. J. Beka, Rada jednogłośnie przyjęła preliminarz budżetowy na rok 1929/30 w następujących cyfrach:

Wydatki.

I. Koszty Zjazd. i pos.

1. Zjazd ogólny roczny	2.000	
2. Zjazdy lokalne	1.700	
3. Pos. Rady Zjazdów	8.000	
4. „ Zarządu	6.200	17.900

II. Utrzymanie Biura.

1. Uposażenie personelu:		
a) personel stały	51.120	
b) fach. personel niestały	7.200	
2. Donajem sił, gratyfik.	5.120	
3. Kasa Chorych	1.850	
4. Fundusz odprawowy i ubezpieczenia	4.260	
5. Wydatki rzeczowe	14.100	
6. Podróże służbowe:		
a) pracow. Biura	600	
b) instruktorów, kontr.	3.360	
7. Uzupełnienie inwentarza	1.000	88.610

III. Biblioteka i archiwum.

1. Kupno i oprawa książek	4.150	
2. Prenumerata i opr. czas.	2.410	
3. Materiały do archiwum	1.500	8.060

IV. Stypendja i zapomogi na prace specjalne.

1. Stypendja i zapomogi na prace i studia związane z samorządem	3.000	3.000
---	-------	-------

V. Wydawnictwa.

1. Wydawn. „Pamiętnika“	6.000	
2. Dopłata do wyd. książek	1.000	
3. Subwencja dla „Samorządu“	—	
4. Kwartalnik naukowy	7.700	14.700

VI. Agencja prasowa.

1. Dopłata do ag. pras.	2.400	2.400
---------------------------------	-------	-------

VII. Nieprzewidziane

	210	210
Razem zł.		134.880

Dochody.

I. Składki członkowskie.

1. Składki za rok bież.	122.000	
2. „ zaległe	—	122.000

II. Dochody różne	4.260	4.260
-----------------------------	-------	-------

III. Zwroty.

1. Zwrot od Sp. Wyd. „Samorząd“	2.760	
2. Zwrot od związk. komun.	5.860	8.620
Razem zł.		134.880

W związku z przyjęciem preliminarza budżetowego Rada powzięła następujące uchwały:

1. W sprawie składki członkowskiej na r. 1929/30:

a) Składka wynosi 6 złotych od każdego zaścętego tysiąca mieszkańców powiatu,

b) Ludność miast z powiatów wydzielonych oraz miast z liczbą mieszkańców powyżej 25.000 nie wchodzi w obliczenie ludności powiatu przy określaniu sumy składki,

c) Najwyższa stawka składki od jednego powiatu wynosi 750 zł.

2. W sprawie virement budżetowego:

Rada upoważnia Zarząd do przenoszenia kredytów w obrębie uchwalonego budżetu na rok bieżący oraz na rok 1929/30.

III. Zmiana statutu i regulaminu komisji Śląskiej.

Wniosek zarządu w powyższej sprawie uzasadnił p. J. Zdanowski. Zmiana statutu polega na zwiększeniu składu Zarządu o jedną osobę. Ma to związek z przystąpieniem wszystkich powiatów woj. Śląskiego, przy czym 1 mandat w Zarządzie przypadnie przedstawicielowi tych powiatów Zarząd proponuje również uchwalić specjalny regulamin dla komisji Śląskiej, mając na uwadze konieczność stworzenia miejscowego organu, któryby uzupełniał działalność ogólnej organizacji na terenie woj. Śląskiego, mającego odrębną organizację prawną.

Rada po wysłuchaniu uzasadnienia wniosków, powzięła następujące uchwały:

1. Rada uchwała powiększyć skład Zarządu, przewidziany w § 3 statutu Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego do liczby 10 osób.

2. Rada uchwała następujący regulamin dla woj. Śląskiego:

§ 1. Powiatowe związki samorządowe woj. Śląskiego ze względu na odrębne warunki prawne tego województwa, tworzą w obrębie ogólnopolskiej organizacji zjazdów samorządu ziemskiego i Rady Zjazdów — osobną komisję.

§ 2. Zadaniem komisji Śląskiej jest uzupełniać działalność Zarządu i Rady Zjazdów, o ile chodzi o specjalne miejscowe sprawy samorządu powiatowego woj. Śląskiego.

§ 3. W skład Komisji wchodzi przedstawiciele pow. związków samorządów wojew. Śląskiego po 2 z każdego powiatu, będący delegatami na zjazdy ogólne samorządu ziemskiego.

§ 4. Pracami komisji kieruje Prezydjum, złożone z przewodniczącego sekcji, którym jest członek Zarządu Rady Zjazdów, oraz dwu delegatów woj. Śląskiego do Rady Zjazdów. Prezydjum Komisji pozostaje w ścisłym kontakcie z Zarządem Rady Zjazdów.

§ 5. Komisja zbiera się w miarę potrzeby na zaproszenie przewodniczącego w miejscu przez niego wskazanem.

§ 6. Siedzibę Komisji oznacza Prezydjum w porozumieniu z Zarządem Rady Zjazdów.

§ 7. Komisja może na własne potrzeby uchwalić składki od pow. związków komunalnych, których przedstawiciele wchodzi w skład Komisji. Składki te płacone są niezależnie od składek, przypadających na rzecz ogólnej organizacji Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego.

D. c. n.

SPŁATA RAT ZALEGŁYCH Z TYTUŁU UDZIAŁU W KOSZTACH UTRZYMANIA POLICJI.

Biuro zwróciło się do Min. Spraw Wewnętrznych w tej sprawie z następującym przedstawieniem:

Ministerstwo w reskrypcie z d. 5 grudnia 1925 r. za L. S.F. 3483/25 zarządziło, by spłaty rat należności z tytułu udziału samorządu w kosztach utrzymania policji państwowej były uiszczane w terminie przed 1 stycznia każdego roku. Termin 31 grudnia jako ostateczny do wpłacenia raty zaległości był w momencie wydania wspomnianego reskryptu ostatnim dniem roku budżetowego, był więc dlatego zapewne oznaczony, jako termin wpłaty ostateczny. Okres budżetowy został następnie zmieniony, jednak termin wpłat zaległości pozostał ten sam, potwierdzony nawet został pismem okólnem Ministerstwa z d. 22 października r. b. za L. S.F. 3405/2/28. Nie jest to termin dla powiatowych związków komunalnych dogodny, gdyż wypada w okresie najmniejszych zapasów kasowych, zwykle bowiem wpływami jesiennymi regulowane są należności i zaciągnięte zobowiązania z tytułu robót drogowych i innych budowlanych. To zdanie nasze znajduje potwierdzenie we wnioskach wielu zainteresowanych wydziałów powiatowych, które zwróciły się w tej sprawie do nas.

Słuszniejszym, zdaniem naszym, byłby termin 31 marca, jako końcowy okresu budżetowego. Wtedy powiatowe związki samorządowe rozporządzają wpływami

z I-szej raty podatku gruntowego, a nie mają jeszcze wydatków na roboty budowlane. Gdyby Ministerstwo chciało ściśle przestrzegać oznaczonego terminu 31 grudnia, niewątpliwie musiałyby dojść do zarządzeń o zajęciu dochodów i w konsekwencji do niepożądanych trudności w funkcjonowaniu zainteresowanych powiatowych związków samorządowych.

Ponieważ Ministerstwo dotąd szło na wszelkie ułatwienia związkowi samorządowemu w spłacie rat zaległych, przeto sądzymy, iż i obecnie zechce wziąć pod uwagę ewentualne przełożenie obowiązującego terminu na dzień 31 marca, czy to w drodze ogólnej rozporządzenia, czy też ulg stosowanych w każdym szczególnym wypadku.

Tak wygląda osada nieoświetlona

tak . . . wygląda osada oświetlona lampami naftowo-żarówkami fabryki

A „POLMET”

Żądajcie ofert od Fabrycznego Biura Sprzedaży, Warszawa, Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 123-99.

Z życia samorządu

POKAZ HODOWLANY W KRZEŚLINIE.

Staraniem Wydz. Pow. w Siedlcach i Okręgów. Związku Kółek Rolniczych odbył się w dn. 11 października r. b. pokaz hodowlany w Krześlinie, obejmujący również przemysł ludowy, gospodarstwo kobiece i prace konkursowe Kół Młodzieży Wiejskiej.

W pokazie wzięli udział poszczególni rolnicy jako wystawcy oraz instytucje społeczne, spółdzielcze i oświatowe. Przybyli przedstawiciele: władz z delegatem Ministerstwa Rolnictwa p. Nacz. Miśkiewiczem i p. Starostą Z. Maćkowskim na czele, Centralny Zw. Kół Rolnicz. p. Kierow. E. Baird, Woj. Z. K. R. p. Insp. hod. na Woj. Lub. R. Blenau, wycieczki Kółek Rolniczych, Rad gminnych, Kół Młodzieży i szkół powszechnych, wreszcie grupy z dalszych i bliższych okolic. Z Siedlec przybyli przedstawiciele władz miejskich, zakładów naukowych, instytucji kredytowych, sądownictwa z p. Prezydentem miasta Kubeckim na czele.

Otwarcie, poświęcenie i powitanie przybyłych na pokaz nastąpiło przy prostej, lecz oryginalnej bramie z zieleni, udekorowanej sochą, starodawną bronią i t. p.

Na placu wystawowym hodowcy przedstawili 200 sztuk bydła, w tem 12 stadników, w ogromnej większości podrasowanego rasą nizinną a wśród niego dumnie reprezentowały się liczne okazy białogrzbiętek podlaskich. Na szczególne wyróżnienie zasługi-

wała tu grupa z stadnikiem p. Majora z Krześlina oraz krowy pp. T. Adamczyka i Rymuzy. W dziale bydła nizinnego wyróżniło się bydło pp. E. Kozaka i W. Pietruszaka oraz Szkoły Rolniczej. Za najlepszych uznano stadniki pp. J. Szczecha, W. Jastrzębskiego, J. Brynczaka i Br. Kozaka. Było również kilkanaście sztuk bydła czerwonego polskiego, ale te ostatnie nieliczne okazy tego bydła w siedleckim są wypierane przez holendrów, ustalonych dla wspomnianego terenu.

W dziale drobiu nagrodzono ładne „zielononóżki” B. Ciekotowej z Chodowa. Za owce nagrodzono W. Borkowskiego.

Okazały i estetycznie reprezentowały się działy przemysłu ludowego i gospodarstwa kobiecego, obelany bardzo licznymi (300 eksponatów), przez gospodynie wiejskie. Wyróżniły się kilimy i hafty M. Kulczakowej, dywany i płótna M. Kozakowej i przetwory z owoców H. Księżopolskiej. Tylko żałować należy, że wielce gospodyni tak przejęły się tym działem, że „zapomniały” dostarczyć na pokaz swój drób, a szkoda.

W pokazie przyjęła również udział Sejmikowa Szkoła Rolnicza w Siedlcach, wystawiając szereg prac uczniów, zbiory narzędzia postępowego rolnika, oraz obory bydła nizinnego i ogiera zarodowego. Spółdzielnia „Rolnik” w Siedlcach wystąpiła z narzędziami i wykresami, z których ciekawe były zestawienia sprawozdanych pasz i narzędzi. Wreszcie wystawili swoje eksponaty:

Związek Straży Pożarnych, Spółdzielnia Mleczarska w Krzeslinie i szkoła powszechna w Krzeslinie. Na uwagę zasługuje również radio - aparat własnego pomysłu p. M. Cielemieckiego oraz uli, przyrządy pszczelarskie i wykresy z pasieki p. B. Kisielińskiego, który z zapalem pszczelarza udzielał informacji i wskazówek.

Ładne okazy warzyw wystawili pp. Szcz. Ciekot i Biarda. Pokaz obejmował również prace konkursowe Kół Młodzieży Wiejskiej Okręgu Siedleckiego, na którym młodzi rolnicy - hodowcy mogli się pochwalić wychowem prosiąt, produkcją ziemniaków, buraków, kapusty i kukurydzy. Popis ten wypadł dobrze i wskazywał, iż idea przysposobienia rolniczego w powiecie siedleckim przyjęła się wśród młodzieży.

Ogółem rozdano nagród na sumę 1.184 zł. (bez konkursu młodzieży); w tem od Ministerstwa Rolnictwa przez C. Z. K. R. 497 zł., od Sejmiku Siedleckiego 339 zł. 10 gr., od powiatowej kasy komunalnej 50 zł., od kasy Stefczyka w Siedleach 20 zł., od spółdzielni „Rolnik” 40 zł. (plug). Mleczarnia spółdzielcza w Krzeslinie oraz ks. J. Noiszewski dwie bańki do mleka. Nadto Komitet pokazu zebrał od różnych osób na nagrody 150 zł., co zasługuje na szczególne podkreślenie.

Pokaz w Krzeslinie należy zaliczyć do rzędu dobrze udanych. spełnił on swoje zadanie i niewątpliwie wpłynie dodatnio na ożywienie akcji podniesienia hodowli w okolicy.

Z POWIATU SZCZUCZYŃSKIEGO.

Budowa szkoły rolniczej w Zebrach.

W dniu 10 listopada r. b. dokonano założenia i poświęcenia kamienia węgielnego pod gmach szkoły rolniczej w Zebrach. Uro-

czystości poświęcenia dokonał ks. Piotr Krysiak w obecności zgromadzonej miejscowej ludności, członków Sejmiku i Wydziału Powiatowego, przedstawicieli instytucji państwowych, samorządowych i społecznych. Na uroczystość poświęcenia przybył również Naczelnik Wydziału Oświaty Rolniczej Ministerstwa Rolnictwa p. Miśkiewicz.

Starosta Szczuczynski p. Marjan Baehr w krótkim, lecz treściwym przemówieniu, podkreślił doniosłość chwili i wielkie znaczenie szkoły dla ludności rolniczej powiatu Szczuczynskiego oraz sąsiednich powiatów na pograniczu Prus Wschodnich.

Powiat Szczuczynski, jako wybitnie rolniczy, nie posiada dotąd, podobnie jak i sąsiednie powiaty, szkoły rolniczej. Cały zatem obszar nadgraniczny pozbawiony jest źródła fachowej wiedzy rolniczej. Podczas, gdy obok w Prusach widać wysoką kulturę rolną, to ludność polska w swej pracowitości i staraniach czyni wysiłki do współzawodnictwa z sąsiadem, jednak na przeszkodzie staje wielki brak praktycznej wiedzy i wykształcenia fachowego. Do usunięcia tych braków przyczyni się niewątpliwie szkoła rolnicza, gdyż da ona przygotowanie zawodowe młodzieży i wytworzy samodzielnych gospodarzy rolników, a przykład pokazowej pracy na roli pobudzi wielu starych rolników do stosowania nowych systemów gospodarowania.

Doceniając wielkie znaczenie dla ludności i państwa budowy szkoły na terenie powiatu Szczuczynskiego, Sejmik Powiatowy mógł dopiero w 1927 r. przystąpić do zrealizowania swych zamierzeń.

Budowę zabudowań gospodarczych i domu dla nauczycieli, rozpoczęto w 1927 r., a w roku bieżącym przystąpiono do budowy samego gmachu szkolnego.

K o m u n i k a t y

OSTRZEŻENIE.

Od Wydziału Powiat. Sejm. Święciańskiego otrzymaliśmy następujące pismo:

„W dniu 8.VI r. b. do Magistratu m. Święciana zgłosił się przedstawiciel „T-wa Zygmunt Maciej Bock w Katowicach, oddział Warszawski” z odpowiednio sporządzoną legitymacją, proponując nabycie opatentowanych bezpieczników do korków elektrycznych.

Jak się następnie wyjaśniło, że wymieniona firma nie egzystuje i że rzekomy przedstawiciel był zwykłym oszustem.

Komunikując powyższe, uprzejmie prosimy o podanie do wiadomości samorządów i instytucji zainteresowanych w celu przestrzeżenia przed ewentualnymi dalszemi nadużyciami nieuczciwego osobnika”.

INSTYTUT OŚWIATY DOROSŁYCH DAWNIEJ CENTRALNE BIURO KURSÓW DLA DOROSŁYCH

ogłasza konkurs wśród prowincjonalnych nauczycieli wieczornych kursów dla dorosłych na krytyczną ocenę swego „Trzystopniowego programu kursów dla dorosłych”.

Krytyczna ocena, poparta dziennikiem — protokołem lekcyjnym, obejmując jeden dowolnie wybrany przedmiot, jak język polski, arytmetyka, geografia i nauka obywatelska, odpowiedzieć musi następującym wymaganiom:

1. Uzasadnić uwagi krytyczne i wnioski argumen-

tami, opartymi na własnych doświadczeniach, ujawnionych w formie rozumowego dziennika lekcyjnego, załączanego do uwag;

2. Zaprojektować zmiany, uzasadniając je danymi z życia, opartymi o protokoły lekcyjne;

Dziennik — protokół winien uwzględnić następujące momenty:

1. Numer kolejny i datę;
2. Plan i treść każdej lekcji;
3. Odchylenia od powziętego planu i ich przyczyny oraz konsekwencje tych odchyżeń dla następnych lekcji.
4. Obserwacje osobiste nauczyciela, powstałe na tle współpracy ze słuchaczami.

Za najlepszą pracę z języka polskiego, arytmetyki, geografii i nauki obywatelskiej wyznaczone są w obrębie każdego przedmiotu na dowolnie wybranym jednym z trzech stopni nauczania dwie nagrody: Pierwsza nagroda w wysokości 300 zł., druga — w wysokości 200 zł.

Termin nadsyłania odpowiedzi do dnia 1 maja 1929 roku pod adresem: Instytut Oświaty Dorosłych (dawniej Centralne Biuro Kursów dla Dorosłych), Warszawa, ul. Hipoteczna Nr. 8.

Prace konkursowe należy przysyłać w zamkniętych kopertach, z wypisaniem na nich tylko obranego przez siebie godła; w drugiej zapieczętowanej kopercie, oznaczonej tym samym godłem, należy podać swoje nazwisko i adres.

Sąd Konkursowy, złożony ze specjalistów — pracowników oświatowych, rozstrzygnie konkurs do dnia 1 października 1929 r.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Zjazd pracowników administracji gminnej pow. Stopnickiego

W Zejeździe pracowników administracji gminnej, odbytego w Busku w dniu 21 października r. b., wzięło udział 210 osób.

W zagajeniu przewodniczący Oddziału Związku kol. Michalski, witając przybyłych na Zjazd, podkreślił, że pracownicy gminni, rozrzućeni po wszystkich miejscowościach Rzeczypospolitej i związani nierozzerwalnie z wsią polską, są jednymi z tych, którzy przez dźwiganie idei samorządowej i przez pracę społeczną, prowadzić mają wieś do dobrobytu. Ażeby mogli podołać zadaniu, muszą się stale uczyć, doskonalić, zapoznawać z nowymi zdobyczami wiedzy. Zjazdy takie są jakgdyby tą szkołą, a jednocześnie tym źródłem ożywczym, z którego pracownicy ci czerpać mają uświadomienie, i chęci do dalszej pracy. Zjazd podzielony został na 2 części, z których 1-sza poświęcona jest nadchodzącemu 10-cioleciu niepodległości Polski. 2-ga samokształceniu, złożeniu sprawozdania z działalności Zarządu i opracowaniu planu na przyszłość.

Prezydium Zjazdu ukonstataowało się w osobach: przewodniczącego, kol. jubilata Łapinkiewicza, asessorów kolegów Mietelki i Arro oraz sekretarzy kolegów Kielbia i Ciby.

W pierwszej części zabrał głos p. starosta Plenkwicz. W podniosłym i niezmiernie pouczającym referacie nakreślił wysiłki narodu w ubiegłym 10-cio leciu niepodległości Polski. Przechodząc kolejno poszczególne etapy utrwalania się naszej państwowości, od zarania odzyskania niepodległości aż do chwili obecnej, wykazał, że zawsze niejednokrotnie w bardzo trudnych momentach, szczególnie w okresie walk o Lwów i zmagania się z bolszewikami, ludność wiejska, pośród której pracujemy, chętnie mu dopomogła, oddając to, czego Państwo od niej w tym krytycznym czasie potrzebowało. Z doświadczenia osiągniętego z długiego swojego już urzędowania, pierwotnie na stanowisku komisarza rządu, a następnie starosty, nabrałem — mówił p. starosta — optymizmu i wierzę w prawość i dobre chęci wsi. należy tylko umiejętnie postępować i wskazywać coraz szersze horyzonty.

Następnie kol. Michalski omówił bohaterską obronę Warszawy przed najazdem bolszewików w roku 1920, czyli tak powszechnie zwany „Cud nad Wisłą”.

Przechodząc do drugiej części Zjazdu, kol. Michalski omówił temat „Samorząd w życiu państwem”, z uwzględnieniem ustrojów samorządu w ważniejszych państwach europejskich.

Kol. Tatarski w referacie swym: „Rola pracownika gminnego”, wykazał czem ma być pracownik gminny. Musi być nie tylko urzędnikiem biurowym, lecz i instruktorem i doradcą we wszystkich sprawach i poczynaniach gminy.

Kol. Słota w swym referacie „Opieka społeczna” scharakteryzował to olbrzymie zagadnienie, od zarania naszych dziejów do chwili obecnej. Zwrócił specjalnie uwagę na zwalczanie żebractwa.

Kol. Stradowski w referacie „Rola samorządu gminnego pod względem podniesienia rolnictwa”, podaje sposoby, przy pomocy których samorząd winien dążyć do podniesienia rolnictwa.

Kol. Bujakowski w referacie „Praca w kołach młodzieży na wsi”, rozwija doniosłość tych placówek, zachęcając kolegów do pracy w kółkach młodzieży.

Kol. Baczewski, w sprawozdaniu z działalności Zarządu Oddz., wykazał wysiłki Związku nie tylko w kierunku podniesienia intelektualnego członków, lecz również w pracy społecznej na wsi, udawadniając, że każdy prawie pracownik gminny należy do kilku organizacji społecznych, ożywiając niejedno kółko rolnicze, straż ogniową, sklepy spółkowe i t. p.

Następnie na wniosek kol. Papiera uchwalono następujący plan na przyszłość: W pracy społecznej nie ustawać. Dążyć konsekwentnie do kulturalnego i gospodarczego podniesienia wsi, a w szczególności:

1) do urzeczywistnienia wysiłków Pana Ministra Spraw Wewnętrznych Składkowskiego, pod względem podniesienia stanu sanitarnego i estetycznego kraju;

2) do zakładania w każdej większej wsi: kółek rolniczych, kół młodzieży, kół gospodyń wiejskich, sekcji nasiennych i maszynowych przy kółkach rolniczych;

3) do meljoracji pól, łąk i pastwisk tu, gdzie jest to potrzebne;

4) do komasacji gruntów rozrzuconych w szachowicy;

5) wpływanie na zgromadzenia gromadzkie, aby przy komasacji gruntów wydzielano w odpowiednich miejscach po 5 — 10 mórg pod budowę szkół, domów ludowych, łaźni, spółdzielni, na boiska dla uczącej się dziatwy;

6) do założenia 7-klasowych szkół, przynajmniej 1 na gminę;

7) do zorganizowania w gminach oświaty pozaszkolnej;

8) do zakładania bibliotek i czytelni ludowych;

9) do zakładania sklepów i mleczarni spółdzielczych;

10) do zainstalowania przy Urzędach gminnych i Kółkach rolniczych radjo - odbiorników, celem dania możliwości rolnikom słuchania odczytów rolniczych;

11) do budowy dróg gminnych bitych.

12) do zakładania straży pożarnych, przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego.

W wolnych wnioskach uchwalono prosić Wydział powiatowy o pomoc w przeszkoleniu pracowników gminnych na kursie przy Wolnej Wszechnicy w Warszawie i prosić odnośnie władze, aby na praktykę do gmin przyjmowano kandydatów przynajmniej z 6-klasowym wykształceniem szkoły średniej.

Zabierając głos w sprawie obchodu 10-ciolecia niepodległości Polski, p. starosta Plenkwicz zaleca, aby obchody te miały charakter b. uroczystej manifestacji

masowej, w czasie której winny być urządzone uroczyste nabożeństwa, pochody z okolicznościowymi przemieniami.

Zjazd uchwalił popierać inicjatywę Tow. Komitetu w Busku, stojącego pod przewodnictwem p. starościny

Plenkiewiczowej, aby dla uczczenia 10-lecia niepodległości Polski wybudować w Busku sierociniec imienia Marszałka Piłsudskiego.

Przewodniczący Oddziału Związku
M. Michalski.

Z GMIN

Z GMIN POWIATU SOKOŁOWSKIEGO.

Piękny przykład uczczenia dziesięciolecia Niepodległości Polski dało 10 gmin powiatu Sokołowskiego oraz Magistrat m. Sokołowa. Rady Gminne na odbytych posiedzeniach w październiku r. b. uchwaliły przeznaczyć pewne sumy na budowę Stadjonu Sportowego pod nazwą: „Stadjon 11 listopada w Sokołowie”, oraz dać kamień, piasek i robociznę niefachową na budowę dróg, a mianowicie:

Gmina Jabłonna: na budowę Stadjonu zł. 2.000 — oraz odpowiednią ilość kamienia i piasku na wybudowanie 5 klm. drogi bitej Jabłonna — Krzemień.

Gmina Sterdyń: na budowę Stadjonu zł. 1.500 — oraz odpowiednią ilość kamienia i piasku na wybudowanie 9 klm. drogi bitej w ciągu trzech lat, t. j. na odcinku Ceranów — Noski — 3 klm. i na odcinku Sterdyń — Łazów — Dzierzby — 6 klm.

Gmina Chruszczewka: na budowę Stadjonu zł. 1.000 — oraz odpowiednią ilość kamienia na wybudowanie 2½ klm. drogi bitej Chruszczewka — Kosów i Skibniew — Kostki.

Gmina Olszew: na budowę Stadjonu zł. 800 — oraz odpowiednią ilość kamienia i piasku na wybudowanie 3 klm. drogi bitej Skibniew — Dybów — Buczyn.

Gmina Kowiesy: na budowę Stadjonu zł. 500 — oraz odpowiednią ilość kamienia i piasku na wybudowanie 2-ch klm. drogi bitej przez wieś Kowiesy w stronę Rozbitego - Kamienia.

Gmina Grochów: na budowę Stadjonu zł. 500 — oraz odpowiednią ilość kamienia i piasku na wybudowanie 2-ch klm. drogi bitej Czerwonka — Brzozów.

Gmina Sabnie: na budowę Stadjonu zł. 500 — oraz odpowiednią ilość kamienia i piasku na wybudowanie 9½ klm. drogi bitej w ciągu 5 lat na odcinkach: Kurowice — Paderewek 1 klm., Sabnie — Nieciecz 6½ klm., Kupentyn — Nieciecz 2 klm.

Gmina Wyrozęby: na budowę Stadjonu zł. 500 — oraz odpowiednią ilość kamienia i piasku na wybudowanie 4½ klm. drogi bitej w ciągu 2 lat, t. j. na odcinku Wyrozęby — Borychów 2 klm. i Kozuchów — Ostrówek 2½ klm.

Gmina Repki: na budowę Stadjonu zł. 300 — oraz odpowiednią ilość kamienia i piasku na wybudowanie 4 klm. drogi bitej na odcinkach: Repki — Borychów — 1 klm., Repki — Kamianka 1½ klm., Skrzyszew — Liszki 1 klm. Wierów — Mołozew ½ klm.

Gmina Kudelczyn: na budowę Stadjonu zł. 100 — oraz potrzebną ilość kamienia i piasku na wybudowanie 1 klm. drogi bitej Przywózki — Elźbietów.

Magistrat m. Sokołowa: ofiarowano plac na Stadjon Sportowy o przestrzeni 3 morgi 111 pr., położony przy ulicy Lipowej w Sokołowie, przemianować ul. Sto-

dołną na „Kościuszki”, dokonać w dniu 11 listopada r. b. poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę remizy strażackiej przy ul. Kupieżyńskiej, oraz nadać skwerkowi w Sokołowie, położonemu przy zbiegu ulic Długiej i Repkowskiej — nazwę „Skwerek 11 listopada”.

Niezależnie od powyższego założono cały szereg spółek drogowych wiejskich pod nazwą: „11 listopada”, opartych na statutach.

BUDOWA SZKÓŁ POWSZECHNYCH W GM. BOBROWNIKI. W dniu 4-go listopada 1928 roku we wsi Strzyżowice, gm. Bobrowniki w powiecie Będzińskim poświęconą została wzniesiona przez gminę szkoła powszechna 3-ch klasowa. Nowoposwięcony dom szkolny jest parterowy i zawiera 3 duże sale - klasy, w których mieścić się będzie 170 dzieci, kancelarię, obszerny korytarz i szatnię; nad parterem wybudowano facjatkę, w których będą 3 mieszkania dla nauczycieli: jedno dwu-pokojowe z kuchnią, jeden pokój z kuchnią i jedno jednopokojowe. — Budowę szkoły rozpoczęto w roku 1927 na wiosnę, więc niespełna w dwa lata gmina zdołała wnieść kosztem 63.590 zł. 67 gr. jeszcze jedną nową szkołę. Koszta budowy szkoły gmina Bobrowniki pokryła wyłącznie z funduszków własnych, przy czym z ogólnych funduszków gminy wydatkowano 55.590 zł. 17 gr., a 8.000 zł. z zaciągniętej pożyczki długoterminowej.

Łącznie z nowowybudowaną szkołą, gmina Bobrowniki liczyć będzie 5 szkół, z których 3 — siedmioklasowe: w Dobieszowicach na 310 dzieci, Wojkowicach-Komornych na 650 dzieci i Bobrownikach na 460 dzieci, 1 — sześcioklasowa w Rogoźniku na 210 dzieci i 1 — trzyklasowa nowoposwięcona w Strzyżowicach na 170 dzieci. — Razem dzieci uczęszczających do szkół 1630.

Z RADY GMINNEJ GM. NOWY BYTOM. Na posiedzeniu Rady Gminnej gm. Nowy Bytom w dn. 31.X r. b. m. in. postanowiono złożyć w pow. kasie oszczędności w Świętochłowicach dla każdego ucznia szkolnego z Nowego Bytomia po 2 zł. na książeczkę oszczędnościową. Kwota (2 zł.) do 3 lat nie może być podjęta, zaś po upływie tych 3 lat otrzyma ją tylko ten, kto zaoszczędzi najmniej 8 zł. Ma to być zachęta uczni do oszczędności.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI URZĘDU GMINY IWIEŃIECKIEJ, POW. WOŁOŻYŃSKIEGO ZA I-SZE PÓŁROCZE 1928/1929 ROKU BUDŻETOWEGO. Rada gminna gminy Iwienieckiej za I półrocze 1928/29 r. budżetowego odbyła 8 posiedzeń, na których między innymi sprawami postanowiono pobudować 7 kl. szkołę powszechną w Iwieńcu, elektrownię, łaźnię i rzeźnię. W tym celu poczyniono starania o pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie. Rezultatem starań jest przy-

znanie gminie Iwienieckiej przez odnośny Bank pożyczki w kwocie 60.000 zł. na budowę szkoły. Natomiast pożyczka na budowę elektrowni jest uzależniona od przedłożenia planów, kosztorysów i szczegółowej kalkulacji danego przedsiębiorstwa, przeto w tym celu Urząd gminny wystąpił z prośbą do Wydziału Powiatowego w Wołozynie o sporządzenie niezbędnych planów i wyjednanie zatwierdzenia ich przez Urząd Wojewódzki.

Pod względem robót drogowych i zabrukowań dokonano wybrukowania w m-u Iwieńcu ulic: Plebańskiej, Nadrzecznej i 535 mtr.² Kojdanowskiej i podwórza gminnego w ilości 1060 mtr.².

Następnie wybrukowano całkowicie 16 wsi; ogółem dokonano 9210 mtr. b. bruku, co wynosi 51.110 mtr.². Odbudowano 11 przepustów kam. bet. na drogach gminnych; jednocześnie przed Urzędem gminnym ustawiono chodniki cementowe na przestrzeni 120 mtr. b.

Na podwórzu Urzędu gminnego pobudowano ustęp cementowy z 8 otworami, zlew cementowy na nieczystości płynne i śmietnik cementowy. W m-ku Iwieńcu większa część właścicieli domów posiada ustępy cementowe oraz zlewy i śmietniki przepisowe.

Pod względem gospodarczym: dokonano zamiany koni pocztowych przez sprzedaż dwóch, a nabycie 3 nowych, kupiono dwa wózki jednokonne, 2 pary uprzęży, przeprowadzono remont w gmachu gminnym i stajni. Obecnie Urząd gminny pragnie pobudować dla użytku publicznego studnię artezyjską, oraz nabyć tabor asenizacyjny i wagę wozową.

Ponieważ dotychczasowa targowica nie odpowiada warunkom sanitarnym, przeto Urząd gminny poczynił starania o nabycie innego placu i dokonanie niezbędnych inwestycji.

Niezależnie od powyższego należy dodać, że m-cy m-ka Iwieńca złożyli do Rady gminnej gminy Iwienieckiej podanie z prośbą o wydzielenie m-ka z gminy wiejskiej, gdyż pragną utworzyć gminę miejską. Rada gminna na posiedzeniu swem w dniu 17.VII r. b. jednogłośnie postanowiła wydzielić m-ko Iwieńec z gminy wiejskiej i utworzyć gminę miejską; w tym kierunku są czynione starania przez zainteresowanych. Na ostatniem posiedzeniu Rady gminnej w dniu 22.IX. r. b. dokonano zamiany nazwy ulic w Iwieńcu Kojdanowskiej na ulicę Piłsudskiego, Wileńskiej — 3-go Maja i Rakowskiej na Kościuszki.

STYPENDJA I NAGRODA NAUKOWA M. BYDGOSZCZY. M. Bydgoszcz postanowiło uczcić rocznicę odzyskania niepodległości przez ustanowienie trzech stypendjów na wyższych zakładach naukowych i w szkołach zawodowych, oraz nagrody w wysokości 5.000 zł. płatnej co trzy lata, a przyznawanej za wybitne dzieła naukowe, ewentualnie specjalnie za dzieła, których tematem będą zagadnienia morza.

WYBORY DO RAD MIEJSKICH W SOSNOWCU I DĄBROWIE GÓRNICZEJ. Wybory do rad miejskich w Sosnowcu i Dąbrowie odbyły się 18.XI r. b. Uzyskano następną ilość głosów: a) w Sosnowcu: 1) Blok bezpartyjny 9 man., 2) P. P. S. 15 man., 3) Ch. D. 1 man., 4) dwa ugrupowania narodowo - gospodarcze rozdzielone taktycznie na dwie listy — 10 man., 5) pracownicy umysłowi 1 mandat, 6) żydzi 7 mandatów (w tem 4 prawicowe); b) w Dąbrowie Górniczej: 1) B. B. 1 mandat, 2) P. P. S. 7 mandatów, 3) dwa ugrupowania narodowo - gospodarcze, rozdzielone taktycznie na dwie listy 6 mandatów, 4) żydzi 3 mandaty.

Wiadomości o Kasach pożyczkowo-oszczędnościowych

O organizacji komunalnych kas oszczędności

(Dokończenie).

Przepis co do prowadzenia rejestrów dłużników i poręczycieli jest bardzo ważny, a zwłaszcza w stosunku do powiatowych kas oszczędności, gdzie kredyty udzielane są drobnym rolnikom zazwyczaj na weksle lub skrypty poręczone i gdzie udział przyjmuje 2 lub więcej poręczycieli. W jednej ze zrewidowanych przeze mnie kas oszczędności znalazłem w portfelu przeszło 10.000 sztuk takich weksli, nie licząc weksli zredyskontowanych. Pożyczkobiorców była bez mała taka sama ilość. Prowadzenie zatem rejestrów tak znacznej liczby dłużników i poręczycieli wymaga wiele pracy, a ponieważ weksle opiewają przeważnie na małe sumy, utrzymanie rejestrów w porządku jest bardzo kosztowne.

Okoliczność, że teren działania komunalnej kasy oszczędności jest ściśle ograniczony, powoduje znaczne ułatwienie prowadzenia rejestru. Rejestry te należy, moim zdaniem, prowadzić w powiatowych kasach oszczędności według gmin, co znacznie ułatwi pracę.

Niestety, w żadnej z kas oszczędności, zrewidowanej przeze mnie, działu tego dobrze zorganizowanego,

któryby można zalecić jako wzór, nie zastałem. Nawet w tych kasach, kierownicy których są wybitnymi fachowcami, organizacja nosi charakter tymczasowości.

Pora już skończyć z tymczasowością i pomyśleć o naszych następcach. Musimy pozostawić dla nich dane, ułatwiające im pracę i musimy ich zwolnić od konieczności wykonywania tej pracy, która winna być wykonaną przez nas.

Prowadawca nie ogranicza nas ani wzorem rejestrów, ani systemem ich prowadzenia, jedynie postanawia: 1) że kasa winna utrzymywać rejestr imienny dłużników i poręczycieli z uwzględnieniem dat co do ich zdolności kredytowej zaciągniętych przez nich zobowiązań i udzielonych poręczeń (§ 23), 2) że komunalna kasa oszczędności powinna prowadzić rejestr imienny dłużników i poręczycieli (solidarnych współdłużników) z uwidocznieniem zobowiązań, zaciągniętych przez tychże w kasie na rachunek własny, czy też drogą poręczeń (§ 47).

Sądzę, że rejestr winien składać się z 3-ch części:

1) właściwego rejestru, do którego w porządku kolejności i chronologicznie wpisuje się dłużników i poręczycieli,

2) księgi kont osobistych dłużników, czy to jako dłużników bezpośrednich kasy, czy też jako poręczycieli i

3) skorowidza dłużników i poręczycieli ze wskazaniem liczby, pod którą poraz pierwszy zostali wpisani do rejestru dłużników i poręczycieli oraz strony i liczby tomów księgi, na której znajduje się konto danego dłużnika - poręczyciela.

Najpraktyczniej byłoby zastąpić księgę kont osobistych oraz skorowidz kartkami, czyli prowadzić je systemem kartotekowym. System ten ułatwia podział pracy i dlatego gorąco bym go polecał.

Pragnę tu wymienić te szczegóły, które, moim zdaniem, karta, względnie konto winno zawierać, a mianowicie:

1) liczbę, pod którą dłużnik został wpisany do rejestru;

2) datę wpisu do rejestru, czyli datę otrzymania w kasie po raz pierwszy pożyczki, lub też datę wciągnięcia do ksiąg buchalteryjnych kasy wekslu, lub skryptu dłużnego, zapłatę którego po raz pierwszy poręczył dłużnik;

3) imię i nazwisko lub dokładne brzmienie firmy dłużnika;

4) miejsce zamieszkania dłużnika z podaniem dokładnego adresu oraz urzędu pocztowego;

5) jeśli dłużnik jest osobą prawną, wskazanie nazwy Sądu Okręgowego, w którym firma jest zarejestrowana, daty rejestru i liczby rejestru;

6) wskazanie numeru „Monitora Polskiego” i daty, w którym został ogłoszony statut, lub nazwiska, daty i numeru repertorium notariusza, przed którym został sporządzony akt zawiązania spółki i t. p.;

7) wzór podpisu dłużnika;

8) gdzie są położone nieruchomości, numery hipoteczne majątku nieruchomego i krótki opis ze wskazaniem szacunku i długów, ciężących na tych nieruchomościach, zarówno w formie czystych wpisów, jak i w formie kaucji;

9) inne dane o stanie zamożności dłużnika (inwentarz żywy i martwy i t. p.);

10) zadłużenie dłużnika w innych instytucjach kredytowych, jak również i u osób prywatnych;

11) ponieważ wprowadza się w życie rejestrowy zastaw rolniczy, przeto należy na koncie mieć osobną rubrykę, dotyczącą tego rodzaju kredytów, zaciągniętych przez dłużnika;

12) numer książeczki oszczędnościowej oraz numer konta czekowego, lub numer innego rachunku, jaki dłużnik posiada w kasie;

13) opinie i uwagi, czy dłużnik należycie wywiązuje się ze swych zobowiązań;

14) zadłużenie z tytułu pożyczek, zaciągniętych w kasie;

15) zadłużenie z tytułu poręczeń w kasie.

Postępowanie przy udzielaniu kredytów, prowadzenie rejestrów oraz kont dłużnych (kart), jak również przechowywanie korespondencji, wszystko to winno odbywać się w następujący sposób:

1) podania o kredyty winny być krótkie i lakoniczne, zawierające sumę żądanego kredytu ze wskazaniem celu, na jaki żądane fundusze mają być przeznaczone;

2) podania te należy wpisywać do specjalnych dzienników w kolejności zgłoszeń. Dziennik taki winien być zarazem i księgą protokołów z posiedzeń organów kasy, rozpatrujących podania o kredyty;

3) do podania winny być dołączone karty, zawierające dane, dotyczące ubiegającego się o pożyczkę, jak również karty z danymi, dotyczącymi wszystkich poręczycieli, przyczem zarówno dla ubiegającego się o kredyt, jak i dla każdego poręczyciela winna być wypełnioną odrębna karta;

4) karty te z chwilą wydania pożyczki wpisuje się do rejestru dłużników i poręczycieli i następnie po zaopatrzeniu każdej karty w numer bieżący rzeczono rejestru i po wciągnięciu sumy wydanej pożyczki lub przyjętych poręczeń podkłada się w porządku alfabetycznym do specjalnej teczki lub skrzynki, ewentualnie szafki z szufladkami;

5) podania i inne materiały oraz korespondencja, dotycząca wydanej pożyczki, podkłada się do specjalnych teczek archiwalnych w porządku numerów, pod którymi dany pożyczkobiorca został wciągnięty do rejestru dłużników i poręczycieli. W ten sposób sprawa z każdym pożyczkobiorcą zarówno bieżąca, jak i dawna i następna, będzie przechowywana pod oznaczonym raz numerem, t. j. pod numerem, pod którym klient został wciągnięty do rejestru dłużników i poręczycieli, a zatem każda sprawa może być łatwo w każdej chwili odszukana;

6) karty dłużników i poręczycieli z chwilą spłaty zaciągniętych zobowiązań przekłada się do oddzielnej szufladki, a wyjmuje się je z powrotem i podkłada do szufladki kart czynnych z chwilą zaciągnięcia nowych kredytów lub przyjęcia poręczeń.

Pragnę tu poświęcić jeszcze parę słów sprawie współpracy ze spółdzielczością. Kwestja ta była poruszana we wszystkich ostatnio wydanych okólnikach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jednakże sposoby współpracy ze spółdzielczością, a w szczególności ze spółdzielczością rolniczo - handlową musimy opracować sami i musimy ustalić warunki, któreby tę współpracę normowały. Uważam, że w sprawie tej winno nastąpić porozumienie między naszym Związkiem, a Związkiem Rewizyjnym spółdzielni rolniczych w Warszawie. Sądzę, że byłoby wskazaniem wypowiedzenie się w tej kwestji zainteresowanych. Punkt 6, art. 24 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o komunalnych kasach oszczędności, opiewa: „udzielać spółdzielniom, zorganizowanym na zasadach ustawy z dnia 29 października 1920 roku (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733) oraz późniejszych przepisów, ustawę powyzszą zmieniających, kredytu do wysokości sumy udziałów członkowskich oraz własnych funduszy spółdzielni pod warunkiem, iż członkowie spółdzielni przyjmą poza swymi udziałami, jednakże w stosunku do ich wysokości, odpowiedzialność z własnych majątków za kredyt otwarty spółdzielni przez komunalną kasę oszczędności”. Punkt ten, zdaniem mojem, w praktyce nie będzie miał zastosowania. Okaże się natomiast konieczność udzielania kredytu spółdzielniom w innych formach, wyszczegół-

nionych w innych punktach tegoż art. 24, a w szczególności w formie dyskonta weksli, lub też na rachunku bieżącym, zabezpieczonym weksłami, względnie kaucją hipoteczną. Udzielając spółdzielniom kredytu, należy sobie zapewnić wgląd w interesy spółdzielni przez wejście dyrektora kasy w skład Rady spółdzielni oraz żądać o spółdzielni opinii związku rewizyjnego, do którego spółdzielnia należy.

Uważam za konieczne zaznaczyć tu, że te powiatowe kasy oszczędności, w skład organów których wchodzi w tym czy innym charakterze sekretarz Sejmiku i inspektor samorządu gminnego, pracują lepiej i że w tych kasach stwierdziłem mniej niedokładności i usterek. Słusznie zatem prawodawca przewiduje, że połowa członków Rady kasy może być wybrana z poza grona członków organu stanowiącego związku poręczającego, ułatwiając w ten sposób wprowadzenie do składu Rady kasy osób, które swą działalnością i doświadczeniem oraz fachowością i stanowiskiem przyczynią się do należytego prowadzenia kasy i jej rozwoju.

Słusznie również prawodawca postanowił, że dyrektor kasy może być naczelnikiem zarządu. Zarząd przecież jest organem wykonawczym — dyrekcją, a dyrekcja — przynajmniej jej prezes, winien być fachowcem. Pragnę tu zaznaczyć, że pełna gwarancja związku poręczającego za zobowiązania kasy i posiadanie fachowego dyrektora i kierownika nie wystarcza do prowadzenia kasy i że jest koniecznym, by Rada i zarząd kry-

tycznie rozpatrywały wnioski dyrektora, a nie odbywały tylko formalnych posiedzeń, lub posiedzeń dla przyznania kredytów.

We wszystkich prawie zrewidowanych przeze mnie kasach zauważyłem, że dotychczasowe zarządy nie rozumiały swego pośannictwa, swych obowiązków. Większość członków organów kas nie zna zupełnie statutu ani zadań kasy, nie mówiąc już o ustawodawstwie i przepisach, normujących działalność kasy. Zarządy te przeważnie uważają kasę, jako instytucję, powołaną do rozdzielania kredytów rządowych. Obowiązkiem przeto dyrektora kasy oraz przewodniczących jest poinformować dokładnie kandydatów na członków Rady i Zarządu o tem wszystkim. Pozwolę sobie podkreślić na podstawie osobistego stwierdzenia, że te kasy najlepiej rozwijają się i cieszą się zaufaniem wkladców, gdzie dyrektor i członkowie organów kasy dobrze znają swoje prawa i obowiązki.

Naczelnik Zarządu kasy stale urzędujący, lub też dyrektor winien mieć prawo udzielania w nagłych wypadkach kredytów niewielkich przy odpowiednim zabezpieczeniu.

Do udzielania kredytów pod zastaw papierów procentowych państwowych, notowanych na giełdach, winien być wogóle upoważniony dyrektor kasy w granicach funduszu, przeznaczanego na tego rodzaju kredyty przez Zarząd lub Radę kasy.

Józef Rożkowski.

Kronika

KURS UMIEJĘTNOŚCI PROWADZENIA GM. KAS POŻ. - OSZCZĘDNOŚCIOWYCH.

Państwowy Bank Rolny urządza w porozumieniu z Panem Wojewodą Białostockim, sześciodniowy kurs umiejętności prowadzenia gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, przeznaczony dla rachmistrzów, członków zarządów i komisji rewizyjnych tych kas, sekretarzy gminnych, członków rad gminnych i osób interesujących się ich prowadzeniem. Równoległe z po-

wyższym kursem będzie zorganizowany uzupełniający dwudniowy kurs dla inspektorów samorządu gminnego, umiejętności dokonywania rewizji gminnych kas. Na kurs ten zapisywać się mogą kandydaci z powiatów Augustowskiego, Białostockiego, Szczuczynskiego, Grodzieńskiego, Sokólskiego, Szczyńskiego, Suwalskiego i Wołkowyskiego. Kursy są bezpłatne. Słuchacze ponoszą wyłącznie kosztą noclegów, pożywienia i przejazdów.

Wiadomości gospodarcze

DONIOSŁA KONFERENCJA PIEKARNIANA W CZĘSTOCHOWIE.

Z inicjatywy Związku Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej odbyła się w dn. 18 listopada r. b. w Częstochowie Ogólnokrajowa Konferencja delegatów spółdzielni prowadzących i budujących piekarnie.

Konferencja zgromadziła 196 osób, w tem 128 delegatów od 76 spółdzielni i 68 gości.

Między innymi, w Konferencji uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, pp. Wojnowski i Hubrich, Banku Gospodarstwa Krajowego, p. dyr. Ruckaber, Związku Spółdzielni Wojskowych, p. kp. Inlander, władz wojewódzkich woj. kieleckiego, łódzkiego, warszawskiego, krakowskiego, białostockiego, łwowskiego, poznańskiego, poleskiego, stanisławowskiego i

nowogrodzkiego, sejmików częstochowskiego i będzińskiego oraz miasta Częstochowy.

Referaty wygłosili, dyr. Związku Spółdz. Spoż. R. P., p. Jan Zerkowski, dyr. J. Bugajski, profesor politechniki warszawskiej, p. Iwanowski i p. Dołński.

W zakończeniu obrad delegaci i goście zwiedzili największą piekarnię spółdzielczą Spółdzielni „Jedność” w Częstochowie. Piekarnia ta posiada pięć pieców różnych typów i ma możliwość przeprowadzać pod kierunkiem jednego z najdoskonalszych praktyków i teoretyków piekarnictwa, p. J. Bugajskiego, naukowe doświadczenia nad usprawnieniem techniki piekarskiej w Polsce.

Należy nadmienić, że w organizacji Związku Spółdz. Spoż. R. P. znajduje się 120 piekarni z produkcją 25 milionów klg. pieczywa. Związek przeprowadza obecnie mechanizację piekarni w 45 miejscowościach kraju, których produkcja wyniesie około 150 milionów klg. pieczywa.

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 27. XI. 1928).

1 dol. St. Zjedn. — 8,88 — 8,92 zł.
100 frank. szwajc. = 172,22 — 171,36 zł.
1 funt szterl. = 43,36 — 43,15 zł.
100 frank. franc. = 34,95 — 34,78 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 27. XI. 1928 r.: Warszawa:

Zyto 35,75 — 36 zł.
Pszonica 47 — 46,5 zł.
Jęczmień 36 — 37 zł.
Owies nowy 35,5 — 36 zł.

NABIAŁ.

W dn. 9. XI. 1928 r.: Warszawa:

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,50 zł.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 8,2 zł. mleczarskie deserowe II gat. 7,4 zł.; mleczarskie solone 6,8 zł. osetkowe 6,5 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10% mniej cen detalicznych.

Jaja świeże za skrzynię (24 kopy) 280 — 310 zł.

Jaja świeże za sztukę 0,24 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* P. Paweł Olesik z gm. Ołtuszy, pow. Brześć n/B., który z grona rady gminnej wybrany był wójtem gminy, a obecnie zrezygnował z tego stanowiska, zapytuje, czy ma prawo do swego mandatu radzieckiego, czy też mandat ten stracił na zawsze, a w miejsce jego wchodzi zastępca.

Odpowiedź: W myśl art. 18 rozp. Kom. Gen. Z. W. z dn. 26. IX. 1919 r. o samorządzie gminnym (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 21, poz. 215) radny, wybrany na członka zarządu gminnego, traci swój mandat, na jego zaś miejsce wchodzi zastępca. Po wyborze na wójta stracił Pan zatem mandat radnego i — wobec braku odpowiedniego przepisu — nie odzyskuje go Pan obecnie po rezygnacji z urzędu wójta.

2. *Pytanie:* Wójt gm. Poświętne, zarządził dostarczenie podwód tytułem świadczeń drogowych w naturze z jednej wsi, której gospodarze, właściciele od 2 do 10 morgów ziemi, posiadają 38 koni. Gospodarze z sołtysiem na czele odmówili dostarczenia podwód, zasłaniając się tem, iż są małorolni. W związku z tem wójt zapytuje:

1) czy gospodarze wsi byli obowiązani na jego żądanie dać podwozy,

2) jaka kara może być wymierzona sołtysowi, który się oparł wykonaniu zarządzenia wójta.

Odpowiedź: 1) W myśl art. 30 ustawy drogowej z dn. 10. XII. 1920 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921, Nr. 6, poz. 32) do świadczeń drogowych w naturze mogą być pociągani wszyscy mieszkańcy gmin, opłacający podatki bezpośrednio, w stosunku do wysokości opłacanych przez nich podatków bezpośrednich. Stosownie do art. 32 tejże ustawy świadczenia drogowe w naturze mogą polegać na odrobieniu pewnej liczby dni roboczych pieszych lub dostarczeniu środków przewozowych na czas określony, przyczem do dostarczenia środków przewozowych mogą być pociągani tylko posiadacze środków przewozowych. Ponieważ gospodarze wsi, o których mowa w pytaniu, opłacają niewątpliwie — poza innymi, podatkami bezpośrednimi — podatek gruntowy, przeto są obowiązani do świadczeń drogowych w naturze, ci zaś z pomiędzy nich, którzy posiadają konie, mogą być zobowiązani do dostarczenia podwód.

2) Za mniej ważne wykroczenia i uchybienia może sołtysa ukarać grzywną wójt gminy (art. 261 ustawy

gminnej z r. 1864). W niniejszym wypadku należy jednakże przedstawić sprawę wydziałowi powiatowemu, który — na podstawie art. 46 dekretu o samorządzie powiatowym — ma szersze prawo karania.

3. *Pytanie:* P. S. D., referent do spraw gminnych w Janowie Podl., prosi o wyjaśnienie w następującej sprawie:

Po wejściu w życie ustawy z dn. 9. X. 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) Wydział Pow. zastosował ją do pracowników samorządowych. Opierając się na tej ustawie, niektórzy pracownicy proszą obecnie o zaliczenie lat poprzedniej służby i posunięcie do wyższych szczebli. W związku z tem p. S. D. zapytuje:

1) jak należy zaliczać pracownikom lata poprzedniej służby i

2) czy pracownicy ci mają prawo żądać wyrównania różnicy między szczeblem należnym, a posiadanym od dnia wejścia w życie przytoczonej wyżej ustawy.

Odpowiedź: 1) W międzyczasie weszło w życie rozp. Prez. Rzpl. z dn. 30. XII. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1073), wedle którego przytoczona w pytaniu ustawa ma być — co do zasad obliczania uposażenia — zastosowana do wszystkich pracowników samorządowych. W myśl tego rozporządzenia należało z dniem 1. VII. 1925 r. ustalić szczeble dla pracowników samorządowych wedle zasad, rozwiniętych w art. art. 98 — 100 powyższej ustawy.

2) Pracownicy mają prawo żądać wyrównania różnicy poborów z uwagą na należne im w międzyczasie wyższe szczeble, ale nie od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 9. X. 1923 r., lecz od dnia 1. VII. 1925 r., to jest od dnia, od którego — w myśl rozp. Prez. Rzpl. z dn. 30. XII. 1924 r. — powinni byli być zaszerzegowani do grup i szczebli uposażenia.

H. i P.

ERNEST NEUMANN, Sp. z o. o.
Warszawa, Tel. 54-96 Mazowiecka 6.

„ADDIATOR” arytometr dla każdego
dodaje, odejmuje, mnoży, dzieli.

Blurkowy Zł. 81.—

Kieszonkowy Zł. 27.—

Opisy na żądanie.

Komunikaty Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

KOMUNIKAT W SPRAWIE RADJOODBIORNIKÓW DLA GMIN WIEJSKICH.

Wobec licznych zapytań kierowanych do nas w sprawie dostawy radjoodbiorników dla gmin wiejskich uzupełniamy komunikat nasz z dnia 27 września 1928 r. wydany w tej sprawie i chcąc bardziej szczegółowo określić techniczną stronę odbiorników, ich pracę i jakość, a w szczególności podkreślić podłoże, na którym powstała kwestja instalowania odbiorników radjowych, wyrabianych przez Państwowe Zakłady Inżynierji w Warszawie — komunikujemy co następuje:

Polski rynek radjofoniczny jest dotychczas opanowany przez import zagraniczny, a wartość wwiezionego do Polski w roku ubiegłym sprzętu radjofonicznego przekroczyła sumę 10.000.000 zł., w roku bieżącym zaś suma ta jest jeszcze większą.

Wobec groźnych cyfr ujemnego bilansu handlowego Państwa, obowiązkiem obywatelskim każdego Polaka jest popieranie rodzimej wytwórczości tembardziej, że w kraju może być obecnie produkowany sprzęt w niczem nie ustępujący zagranicznemu i znacznie tańszy od niego. Z tych więc względów Komisja Międzyministerjalna, rozważając sprawę odbiorników dla gmin, postawiła warunek wyrobu krajowego na pierwszym miejscu.

Sprawa opracowania takiego odbiornika nastęrczała wiele trudności, bowiem aparat odbiorczy ustalony np. na Kresach Rzeczypospolitej, musi być bardzo selektywny ze względu na przeszkody ze strony niepożądanych silnych stacji zagranicznych. Zwykły układ autodyny lub rezonansowy (strojona anoda) okazuje się w tych wypadkach niewystarczający.

Jednak odbiornik dla gmin musi zapewnić wyraźny odbiór na głośnik Warszawskiej Stacji Radjofonicznej, oraz najbliższej Polskiej Stacji Prowincjonalnej; jednocześnie musi być możliwie tani.

Stosowanie selektywnego układu neutrodynowego jest niewskazanem ze względu na wysoki koszt takiego odbiornika, co zaś dotyczy układów superheterodynowych to ich wogóle nie można brać pod uwagę ze względu na bardzo wysokie koszta jak samego odbiornika, tak i utrzymanie go. W niektórych gminach sprawa ładowania akumulatorów, oraz wymiana baterji napotyka na poważne trudności, z tego powodu aparaty odbiorcze dla gmin muszą być możliwie ekonomiczne pod względem konsumpcji energii pomocniczej; nie można np. stosować w nich wzmacniaczy oporowych małej częstotliwości, które wymagają dla wydajnej pracy bardzo wysokich napięć anodowych; poza tem nie wszędzie

można stosować lampy głośnikowe, które powodują bardzo szybkie wyczerpanie baterji anodowej.

Dla zadośćuczynienia wszystkim tym warunkom zostały opracowane warunki techniczne, jakim mają odpowiadać odbiorniki w gminach wiejskich, a wykonanie samych odbiorników zostało powierzono Państwowym Zakładom Inżynierji, jako najpoważniejszej wytwórni radjowej w Polsce, która wyrabia i dostarcza sprzęt radjowy dla naszej Armji, która skupiła wokoło siebie wszystkich najwybitniejszych fachowców polskich, i która daje przeto najlepszą gwarancję obywatelskiego i fachowego wywiązania się z zadania.

Państwowe Zakłady Inżynierji wyrabiają i dostarczają następujący sprzęt:

Odbiornik typu A.

Odbiornik 4-lampowy mniej selektywny w skrzyni pokrytej mahoniem z płytą czołową, trolitową koloru czarnego w deseń mora.

Montaż przeprowadzony sposobem amerykańskim — lampy wewnątrz odbiornika — z jednym obwodem strojonym.

Pierwsza lampa pracuje w układzie detektorowym z reakcją, trzy następne w układzie wzmacniacza małej częstotliwości.

Stosowanie 3 stopni małej częstotliwości a nie 2-ch jest umotywowane tem, że jakość reprodukcji jest lepsza, jeżeli odbiornik pracuje przy nieco rozstrojonym obwodzie, co wymaga jednak większego wzmocnienia małej częstotliwości.

Odbiornik może być użytym w promieniu około 150 klm. od Warszawy, a w wyjątkowych wypadkach w promieniu większym i zapewnia czysty i silny odbiór dużych stacji radjofonicznych na głośnik przy 3 lampach, w niektórych wypadkach i 4-ch do czego służy specjalny przełącznik; zaś stacji mniejszych na słuchawki.

Zmiana odbioru na falach krótkich (250 do 700 mtr.) i długich (1000 — 2000 mtr.) odbywa się bez wyמיennych cewek.

4 lampy wyrobu krajowego „Philips” A 409, względnie ostatnia głośnikowa B 405 w razie stosowania akumulatora anodowego. Cena odbiornika (wraz z lampami) z głośnikiem, akumulatorem, baterją anodową, parą słuchawek, anteną, uziemieniem oraz instalacją zł. 460.—.

Odbiornik typu B.

Odbiornik 4-lampowy wysoce selektywny i droższy, w skrzyni pokrytej mahoniem z płytą czołową trolitową koloru czarnego w deseń mora.

Montaż przeprowadzony sposobem amerykańskim — lampy wewnątrz odbiornika z 2 obwodami strójkami i urządzeniem kompensacyjnym do usuwania przeszkadzającej stacji.

Pierwsza lampa pracuje w układzie wzmacniającym wielkiej częstotliwości, druga detektorowa z reakcją, dwie ostatnie jako wzmacniacz małej częstotliwości w układzie transformatorowym.

Odbiornik ten może być użyty w promieniu ponad 150 klm. od Warszawy, i zapewnia odbiór na głośnik wszystkich większych stacji radijofonicznych; a mniejszych na słuchawki.

Wyróżnia się czystością, siłą i selektywnością odbioru. Zmiana odbioru na falach krótkich (250 — 750 mtr.) i długich (1000 — 2000 m.) odbywa się bez wymiennych cewek.

Pierwsza lampa wyrobu krajowego Philipsa A 435 względnie A 410 i 3 lampy Philipsa A 409 względnie ostatnia głośnikowa B. 405 wraz ze stosowaniem akumulatora anodowego.

Cena odbiornika wraz z lampami, akumulatorem, baterią anodową, parą słuchawek, głośnikiem, anteną i uziemieniem oraz instalacją zł. 565.—.

Wyjaśniamy przytem, że instalację radjoodbiorników bez doliczania kosztów instalacji, dokonywujemy przy zamówieniu co najmniej 5-iu aparatów jednocześnie dla jednego powiatu.

Przy zamówieniach na mniejsze ilości radjoodbiorników doliczamy koszt przejazdu montera tam i z powrotem koleją za biletem klasy III z tem, że środki lokomocji od kolei oraz utrzymanie montera w czasie instalacji dostarczy zamawiający.

Akcesorja do odbiorników.

1) *Źródła zarzenia.* Akumulator wyrobu krajowego (f-my Tudor, względnie Ergs, lub Pol. Tow. Akumulatorowego w Białej K. Bielska) 4 volt. o pojemności 24 amp/godz. ołowiany, naczynia szklane w skrzyni drewnianej z paskiem.

W razie niemożliwości ładowania akumulatora z braku linii prądu elektrycznego, może być dostarczona bateria z ogniów mokrych wyrobu krajowego f-my Centra 4,5 volt o pojemności 100 amp/godz., składająca się z 3-ch ogniów w naczyniach szklanych, umieszczonych w skrzyni drewnianej z paskiem.

2) *Źródła anodowe.* Bateria anodowa sucha, wyrobu krajowego f-my Centra 100 volt o pojemności normalnej.

Dla gmin, które mogą przeprowadzić ładowanie akumulatorów, może być dostateczny akumulator wyrobu firm wymienionych poprzednio, 100 volt o pojemności 2,2 amp/godz. w naczyniach szklanych i skrzyni drewnianej z paskiem.

3) *Słuchawki podwójne,* wyrobu krajowego firmy Polmet jednopająkowe. Pałąk i korpus oksydowane na czarno, słuchawka lekka i trwała o wysokiej czułości, obsadzenie magnesów i membrany kontrolowano laboratoryjnie.

4) *Antena* z linki wyrobu krajowego 7 × 7, każda żyłka składa się z drutu miedzianego o \varnothing 0,15 mm.

5) *Sznury bateryjne:* do każdego odbiornika dostarczony jest komplet sznurów z wtyczkami i końcówkami. Sznury wielożyłowe w mocnym oplocie bawełnianym, chroniącym od uszkodzeń mechanicznych.

6) *Głośnik* wyrobu P. Z. Inż. jest beztubejowy ze spolaryzowanym wibratorem w pudle drewnianym, politurowanym na kolor mahoniu. Otwór w przedniej ścianie zakryty barwną gazą jedwabną. Stosowanie lekkiej membrany drgającej ze specjalnie spreparowanego materiału pozwala na naturalną reprodukcję zarówno wysokich jak i niskich tonów, a pełny dźwięk głosu nadaje pudło drewniane, które służy jako swego rodzaju rezonator. Cena głośnika wraz ze sznurem zł. 85.00.

Ceny na akcesorja wymienione wyżej nie podajemy oddzielnie w przypuszczeniu, że zamawiający nabywać będą aparaty kompletne. Ceny te jednak będą niższe od rynkowych.

Podkreślić należy, że wszystkie części składowe odbiorników, jak np. kondensatory obrotowe na kulkach, transformatory małej częstotliwości o idealnie prostej linii charakterystyki, werjometry, cewki, przełączniki, podstawki i t. d., są bez wyjątku wyrobu krajowego.

Pozatem wszelkie części składowe aparatów przed przystąpieniem do masowej fabrykacji poddawane są dokładnemu zbadaniu w laboratorium Politechniki Warszawskiej, co zapewnia wypuszczenie na rynek sprzętu krajowego o pierwszorzędnej jakości.

Państwowe Zakłady Inżynierji dostarczają za pośrednictwem naszego „Zrzeszenia” odbiorniki kompletne z dokładną instrukcją, załączoną do każdego odbiornika, i przeprowadzają instalację na miejscu.

Ceny kompletnych odbiorników podane wyżej rozumieją się przy wyposażeniu ich w normalne akcesorja, t. j. przy baterji anodowej typu normalnego i lampach niegłośnikowych.

Wrazie stosowania lamp głośnikowych i akumulatora anodowego, cena kompletnego odbiornika (jak jednego tak i drugiego typu) będzie wyższa o 90 zł.

W razie zastosowania lamp głośnikowych i baterji anodowej o trzykrotnej pojemności (tam gdzie niema prądu do ładowania akumulatora anodowego) cena będzie wyższa o zł. 25.

Pozatem P. Z. Inż. podejmują się dostarczać głoś-

niki swojego wyrobu do zainstalowanych już poprzednio odbiorników.

Warunki, na jakich gminy mogą odbiorniki nabywać, zostały podane w komunikacie naszym z dnia 27 września b. r. („Samorząd“ Nr. 43 z dnia 21 października).

Wszystkie zapotrzebowania należy kierować do nas, gdyż P. Z. Inż. nie będą zaopatrywały bezpośrednio pojedynczych odbiorców.

Prywatne osoby o ile zechcą nabywać wyżej wymienione aparaty, mogą je otrzymywać po tej samej cenie co i gminy, lecz tylko za gotówkę nadesłaną wraz z zamówieniem.

Pierwsza partja radjoodbiorników w liczbie 200 sztuk będzie wykończoną w grudniu przed Bożem Narodzeniem i od tej chwili radjoodbiorniki mogą być już dostarczane na każde zapotrzebowanie.

Wydawca „Samorząd”. Spółka Wydawnicza

Redaktor odp. Roman Grochowaki.

Nakładem spółki wydawniczej „SAMORZĄD” wyszła z druku broszura

p. S. GLISZCZYŃSKIEGO p. t.:

INSTRUKCJA BIUROWA DLA URZĘDNIKÓW GMINNYCH I WEWNĘTRZNA ORGANIZACJA GMINY W B. ZABORZE ROSYJSKIM

Broszura traktuje o następujących sprawach: 1) Pomieszczenie Urzędu Gminnego, 2) Urządzenia wewnętrzne, 3) Pracownicy gminni, 4) Instrukcja biurowa dla gminy wiejskiej, 5) Samorząd gromadzki, 6) Zebrania sołtysów, 7) Posiedzenia Rady gminnej, 8) Komisje Rady Gminnej. Stron 48.

Broszura winna znaleźć się w rękach każdego radnego gminnego, każdego członka komisji rady gminnej i wogóle każdego działacza gminnego.

Cena za jeden egzemplarz wraz z przesyłką zł. 1.— Cena za 10 egzemplarzy wraz z przesyłką zł. 7 gr. 50.

Wysyła spółka wydawnicza „SAMORZĄD”, Warszawa, Plac Napoleona 7 po uprzednim wpłaceniu należności na konto w P. K. O. № 1520.

U w a g a: Ponieważ otrzymujemy wiele zamówień na pojedyncze egz. za zaliczeniem pocztowym, zwracamy uwagę, że najmniejsza opłata pocztowa za pobraniem wynosi 1 zł. 5 gr. co przewyższa sumę całej należności za pojedynczy egz. broszury—prosimy przeto o wpłacanie na konto P. K. O. № 1520 przy zamówieniu.

Ważne dla gmin wiejskich

Rozpylacze środków dezynfekcyjnych
do odkażania budynków mieszkalnych,
stajni, obór i chlewni

mosiężne z gumowym węzem

w cenie po 42 złote za sztukę

wysyła za pobraniem pocztowym

Zrzeszenie Samorządów Powiatowych

w Warszawie, ul. Dobra 28.

Wydział Powiatowy w Bielsku-Podlaskim

ogłasza

K O N K U R S

na posadę inżyniera architekta komunalnego powiatowego.

Warunki:

- 1) wyższe wykształcenie.
- 2) dłuższa praktyka budowlana, oraz doświadczenia w dziedzinie społecznej.

Praca na terenie 9 miast powiatu Bielskiego i przy Wydziale Powiatowym w zakresie ustawy budowlanej i ustawy o rozbudowie miast.

Blizsze warunki do omówienia w Wydziale Powiatowym na miejscu.

Uposażenie do 1.000 zł. miesięcznie.

Podania z życiorysem, odpisami dyplomu i świadectw należy nadsyłać do Wydziału Powiatowego w Bielsku-Podl. do dnia 1. I. 1929 roku.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta Bielski
w/z (—) Szczęk.

O G Ł O S Z E N I E

Magistrat m. Brześcia n/B. niniejszem podaje do powszechnej wiadomości, iż w warsztatach Miejskiej Zawodowej Straży Pożarnej w Brześciu n/B. jest do sprzedania samochód pożarniczy typu „White“ 2-tonowy na masowach z cysterną o pojemności 1950 litrów czynny w stanie zupełnie dobrym za sumę 12.000 zł.

Szczegółowych informacji udzielić może Komenda Miejskiej Zawodowej Straży Pożarnej w Brześciu n/B. ul. Listowskiego 36.

Magistrat m. Brześcia n/B.

WYTRAWNY SAMORZĄDOWIEC

potrzebny

do Wydziału Powiatowego w Rawie
Mazowieckiej

Uposażenie zależne od kwalifikacji.

Wydział Powiatowy Sejmiku Prużańskiego

ogłasza

K O N K U R S

na stanowisko Lekarza Rejonowego z siedzibą w mieście Berezie-Kartuskiej. Do obowiązków lekarza należeć będzie — prowadzenie przychodni sejmikowej i praca sanitarno-hygieniczna w rejonie. Wynagrodzenie w/g VII stopnia służbowego + 20% dodatków komunalnych.

Posada do objęcia od zaraz.

Do ofert dołączyć należy:

- 1) odpis dyplomu,
- 2) odpis dowodu obywatelstwa,
- 3) referencje z poprzednich stanowisk, lub osób,
- 4) życiorys.

Termin składania ofert do dnia 25-go grudnia 1928 roku.

Bez odpowiedzi pozostaną oferty nieuwzględnione.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego Starosta:
(—) R. Walewski.

Wydział Powiatowy w Pińczowie (Województwo Kieleckie) ogłasza konkurs na stanowisko

VICESEKRETARZA SEJMIKU

Uposażenie: VIII, wzgl. VII st. (zależnie od kwalifikacji) i 15% dod. komun.

Wymagane:

- 1) Obywatelstwo polskie,
- 2) Wykształcenie prawnicze, lub komercyjne wyższe,
- 3) 1 roczna praktyka samorządowa lub administracyjna,
- 4) Nieprzekroczony 50 rok życia. (Kandydaci ze średnim wykształceniem i dłuższą praktyką samorządową lub administracyjną mogą również wnosić podania).

Do podań należy dołączyć życiorys, odpisy dokumentów. W podaniach powołać się na referencje 2 osób.

Przewodniczący-Starosta
(—) Lud. Cichy.

Elektrownia Mlejska w Zamościu

ma

DO SPRZEDANIA

Kompletne urządzenie Elektrowni:

1 lokomobila fabryki Wolfa 265 KM. 12 Atm. rob. ciśnienia na parę przegrzaną 2 cylindrowa sprężowa z podmuchowem paleniskiem na miał.

1 lokomobila d-to 220 M. K.

1 wentylator podmuchowy wraz z silnikiem 220 V.

1 generator prądu 3 fazowego 3000 Volt 150 KW. 750 obr./min. 50 okresów z maszyną wzbudzącą — fabryki Herman Pöge Chemnitz.

1 generator 125 KW. 750 obr./min. 50 okresów fabryki Stelzenmüller Chemnitz.

2 pasy blankowe 340 i 300 m/m szerokości łącznej długości 40 mtr.

1 transformator olejowy 3000/220 Volt 200 KVA, fabryki Siemens

1 tablica rozdzielcza pięciopolowa marmurowa wraz z aparatami wysokiego i niskiego napięcia.

Wszystko do odbioru w ruchu. Urządzenie powyższe może być sprzedane w całości lub częściowo. Oferty z podaniem ceny należy składać do dnia 10 grudnia r. b.

Wydział Powiatowy Sejmiku Pułtuskiego

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko architekta powiatowego

na warunkach:

- 1) Obywatelstwo polskie,
- 2) Nieprzekroczony 45 rok życia i
- 3) Studja zawodowe, zakończone przepisaniem egzaminami, oraz odbyta już praktyka.

Wynagrodzenie 800 zł. miesięcznie; djety za służbowe wyjazdy w/g. VII gr. płac urzęd. państwowych.

Wolna praktyka dopuszczalna, lecz za zgodą Wydziału Powiatowego

Posada do objęcia od zaraz.

Oferty należy kierować do Wydziału Powiatowego w Pułtusku do dnia 20 grudnia r. b.

Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Starosta

Jan Gadomski.

Wydział Powiatowy Sejmiku Grodzieskiego

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko **Rachmistrza** Wydziału Powiatowego. Do stanowiska tego przywiązane są pobory według VII grupy płac urzędników państwowych z 25% dodatkiem komunalnym. Stanowisko jest do objęcia zaraz lub w najbliższym czasie, t. j. do dnia 1 stycznia 1929 r.

Kandydaci winni przedłożyć: 1) poświadczenie obywatelstwa, 2) własnoręcznie napisany życiorys, 3) odpisy świadectw z dotychczasowych stanowisk.

Od kandydatów wymagane jest wykazanie się przynajmniej trzyletnią kierowniczą pracą na tem polu w jednym z Wydziałów Powiatowych i referencje osób poważnych.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

(—) Robakiewicz

Starosta powiatowy

Wydział Powiatowy w Wołkowysku

o g ł a s z a

KONKURS

na posadę **Instruktora ogrodnictwa**

na następujących warunkach:

1) odpowiednie kwalifikacje naukowe i dłużejletnia praktyka,

2) obywatelstwo polskie, wiek nieprzekraczalny lat 35,

3) uposażenie zależne od umowy.

Posada może być objęta w każdej chwili. W podaniu należy podać warunki uposażenia, wskazać osoby i instytucje, mogące udzielić referencji oraz dołączyć życiorys i uwierzytelnione odpisy świadectw szkolnych, z dotychczasowej pracy i dowodu obywatelstwa.

Przewodniczący Wydziału

Starosta Powiatowy.

E. Eustachiewicz.

czas. 13458/10/49

INŻYNIERÓW MELJORACJI

SPÓŁKA

Warszawa, Złota 21 m. 4, tel. 204-73.

OSUSZANIE.

DRENOWANIE.

STAWY RYBNE.

DROGI.

Dogodne warunki.

KREDYT MELJORACYJNY

Szybkie wykonanie.

Walne Zebranie członków Koła Samorządowców Absolwentów Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie odbędzie się w sobotę dnia 1 grudnia r. b. o godz. 19-ej w sali Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego — w Warszawie — Plac Napoleona 7, z następującym porządkiem dziennym:

1. Sprawozdanie z prac organizacyjnych Koła.
2. Wybór Władz Koła.
3. Wolne wnioski.

**FRANCISZEK
KOWALEWSKI**
Poznań, Słowackiego 8
Budowa Dróg i Szos
oraz wypożyczanie
Walców Parowych
10000—20000 kg. wagi
Rok zał. 1904.

OSZCZĘDZAJCIE NA DRUKACH!

Przekonajcie się, jak pracuje biurowa drukarka

RONEO

Na drukarce tej można wykonywać wszelkiego rodzaju druki, jak: blankiety, szematy, zaświadczenia, zawiadomienia, oraz koperty i rysunki zapomocą zwykłych metalowych klisz.

Drukarka RONEO, to 40 — 60 procent oszczędności wydatków na druki.

TOW. BLOCK-BRUN, SP. AKC.

WARSZAWA — HOTEL BRISTOL

Oddziały: Katowice, Kraków, Lwów, Łódź, Poznań, Wilno, Gdańsk.

CIEPŁE MIESZKANIE USUNIĘCIE WILGOCI

50% oszczędności opału

osiąga się po obsadzeniu **MULTIPLIKATORA OGRZEWANIA** w piecu patent.

Patent. DRZWICZKI HERMETYCZNE REGENERACYJNE podgrzewające powietrze, podwyższają temperaturę spalin o 500, nie wysuwają się z obszaru w kaflach.

Patent. NASADY DYSZOWE „AERO” stałe, ciche, silnie wzbudzają ciąg niż obrotowe na niższych kominach od sąsiednich budowli.

Patent. PIECE ŻELAZNE płaszczowe do powolnego palenia.

Patent. PIECE DO SPALANIA SMIECI.

Patent. APARATY DEZYNFEKCYJNE stałe przenośne i przewoźne.

Dr. Inż. W. P. Kłobukowski i S-ka z o. o.

Maszyny i urządzenia ogrzewnicze, sanitarne i do przetworów owocowych

Tel. 15-04.

Warszawa

Wspólna 71.

SKŁAD BRONI „SPORT”

ORAZ WARSZTATY REPARACYJNE

Sp. z ogr. odpow.

Warszawa, ul. Chmielna 33, telefon 226-13

w pobliżu Dworca Głównego

polecamy: Broń, amunicję oraz rewolwery.

Na składzie stale duży wybór broni używanej

Katalogi wysyłamy na żądanie.

Kupującym od 100 do 200 zł. — 5% rabatu, wyżej 200 zł. — 10% rabatu.

WYSYŁKA ZA ZALICZENIEM.